REGION KRONOBERG

Bilaga till rapporten: Uppföljning av det regionala utvecklingsarbetet 2024 och förutsättningar framåt

Uppföljning av indikatorerna i den regionala utvecklingsstrategin Gröna Kronoberg 2025

2024-04-05

www.regionkronoberg.se

Innehåll

INLEDNING 4

Strategiskt område: Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer 4

MÅL 2025: **ÖKAD ATTRAKTIVITET – FLER SKA VÄLJA ATT BO I LÄNET.** INRIKES FLYTTNETTO SKA FÖRBÄTTRAS 2014–2025. 4

Påverkansfaktor: Bostäder 4

Indikator: Nybyggda lägenheter 4

Indikator: Trångboddhet och bostadsbrist 6

Indikator: Flyttkedjor 8

Påverkansfaktor: Trygghet och säkerhet 9

Indikator: Utsatt för brott 9

Indikator: Upplevd trygghet i närområdet 10

Påverkansfaktor: Kultur och nöje 11

Indikator: Nöjesutbud 11

Indikator: Kulturarbetare 12

Påverkansfaktor: Socialt kapital 12

Indikator: Deltagande i föreningar 12

Indikator: Tillit till andra människor 14

Indikator: Valdeltagande 15

Påverkansfaktor: Service och tillgänglighet 16

Indikator: Tillgänglighet till livsmedelsbutik 16

Indikator: Tillgång till höghastighetsbredband 17

Indikator: Vårdtillgänglighet 19

Indikator: Tillgänglighet till kollektivtrafik 21

Bedömning av mål 21

Bedömning av indikatorer 21

MÅL 2025: **KLIMATPÅVERKAN SKA MINSKA.** UTSLÄPP AV KOLDIOXID I KRONOBERGS LÄN FRÅN FOSSILA BRÄNSLEN SKA TILL ÅR 2025 HA MINSKAT TILL 1,5 TON PER ÅR OCH LÄNSINVÅNARE. 22

Påverkansfaktor: Trafik 22

Indikator: Kollektivtrafikresande och kollektivtrafikens kvalitet 22

Indikator: Förnyelsebara fordonsbränslen 23

Indikator: Tillgång till förnybara godsbränslen 24
Bedömning av mål 25
Bedömning av indikatorer 25
Strategiskt område: Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital 26
MÅL 2025: **PRODUKTIVITETEN SKA ÖKA.** MELLAN 2014–2025 SKA BRP/SYSSELSATT I KRONOBERGS LÄN ÖKA MER ÄN I RIKET. 26
Påverkansfaktor: Innovationsgrad i näringslivet 26
Indikator: Högutbildade i näringslivet 26
Indikator: Teknikindex 27
Indikator: FoU/BRP i näringslivet 27
Bedömning av mål 27
Bedömning av indikatorer 28
MÅL 2025: **BALANSERAD TILLVÄXT – FLER ARBETSTILLFÄLLEN.** MELLAN 2014–2025 SKA DEN SYSSELSATTA DAGBEFOLKNINGEN I LÄNET ÖKA MER ÄN RIKSGENOMSNITTET (EXKLUSIVE STORSTADSREGIONERNA). 28
Påverkansfaktor: Förnyelseförmåga, växtkraft och internationalisering 28
Indikator: Nyföretagande 28
Indikator: Näringslivsklimat 29
Indikator: Tillväxtvilja 29
Indikator: Exportintensitet 30
Bedömning av mål 31
Bedömning av indikatorer 31
MÅL 2025: **FÖRBÄTTRAD MATCHNING** – FLER I ARBETE. ÅR 2025 SKA SYSSELSÄTTNINGSGRADEN FÖR KVINNOR OCH MÄN I LÄNET UPPGÅ TILL MINST 80 PROCENT. 31
Påverkansfaktor: Utbildning och matchning 31
Indikator: Beveridgekurvan (arbetslöshet kontra vakanser) 31
Indikator: Könsfördelning inom utbildningar och på arbetsmarknaden 32
Indikator: Arbetskraftens storlek 33
Indikator: Arbetsmarknadsregionernas storlek 34
Indikator: Tillgång till gymnasial- och eftergymnasial kompetens 35
Bedömning av mål 35

Bedömning av indikatorer 35

MÅL 2025: **ETT ÖKAT HUMANKAPITAL.** DEN SJÄLVSKATTADE HÄLSAN FÖR KVINNOR OCH MÄN, FLICKOR OCH POJKAR SKA FÖRBÄTTRAS OCH KÖNSSKILLNADERNA MINSKA. 36

Påverkansfaktor: Hälsa och levnadsvanor 36

Indikator: Behörighet till gymnasiet 36

Indikator: Barn i ekonomiskt utsatta hushåll 38

Indikator: Någon att dela känslor och anförtro sig åt (sociala relationer) 39

Indikator: Nedsatt psykiskt välbefinnande 39

Indikator: Matvanor 41

Indikator: Stillasittande 41

Indikator: Fysisk aktivitet 42

Bedömning av mål 42

Bedömning av indikatorer 43

MÅL 2025: **PÅ VÄG MOT ETT PLUSENERGILÄN.** MINST 80 PROCENT AV DEN TOTALA ENERGIANVÄNDNINGEN I KRONOBERGS LÄN KOMMER ÅR 2025 FRÅN FÖRNYBARA KÄLLOR. 43

Påverkansfaktor: Energi 43

Indikator: BRP/Energikonsumtion 43

Indikator: Produktionen av förnybar energi 44

Bedömning av mål 44

Bedömning av indikatorer 44

INLEDNING

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) följs årligen upp av Regionala utvecklingsnämnden genom rapporten ”Uppföljning av det regionala utvecklingsarbetet och förutsättningar framåt”. Uppföljningen består bland annat av en analys hur det går med målen som finns i RUS:en. Till rapporten finns denna bilaga som är en uppföljning av bakomliggande indikatorer till målen som ska visa oss om utvecklingen i länet går i den riktning som vi vill. I dokumentet presenteras indikatorer till respektive strategiskt område och mål. En bedömning av varje mål och dess indikatorer finns i slutet av varje avsnitt.

Vid frågor om innehållet i bilagan vänligen kontakta analysenheten på Regional Utveckling, regutveckling.analys@kronoberg.se.

Strategiskt område: Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer

MÅL 2025: **ÖKAD ATTRAKTIVITET – FLER SKA VÄLJA ATT BO I LÄNET.** INRIKES FLYTTNETTO SKA FÖRBÄTTRAS 2014–2025.

Påverkansfaktor: Bostäder

Indikator: Nybyggda lägenheter

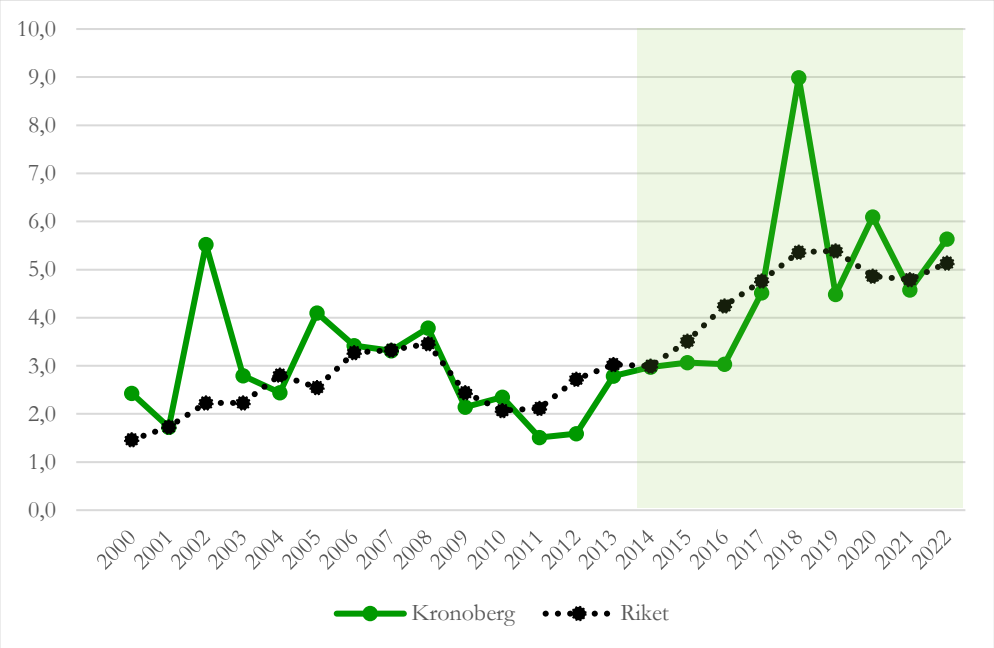

FIGUR1: FÄRDIGSTÄLLDA LÄGENHETER I NYBYGGDA HUS PER 1000 INVÅNARE I KRONOBERGS LÄN OCH RIKET UNDER PERIODEN 2000–2022. KÄLLA: SCB.

Bostadsbyggandet av lägenheter i nybyggda hus i Kronoberg tuffar på. Ser man till byggandet av lägenheter per 1 000 invånare är länets kurva betydligt mer hoppig än riket, men både riket och länet har en stadig ökning sedan år 2000.

Länets kurva när man ser till per 1 000 invånare är betydligt mer hoppig än riket men både riket och länet har en stadig ökning sen år 2000. I riket tog bostadsbyggandet fart efter år 2014 medan det ökade lite mer i länet efter år 2016. Undantaget var år 2018 där länet såg en tillfällig omfattande ökning. År 2022 ser vi i diagrammet att det byggdes mer i länet än i riket.

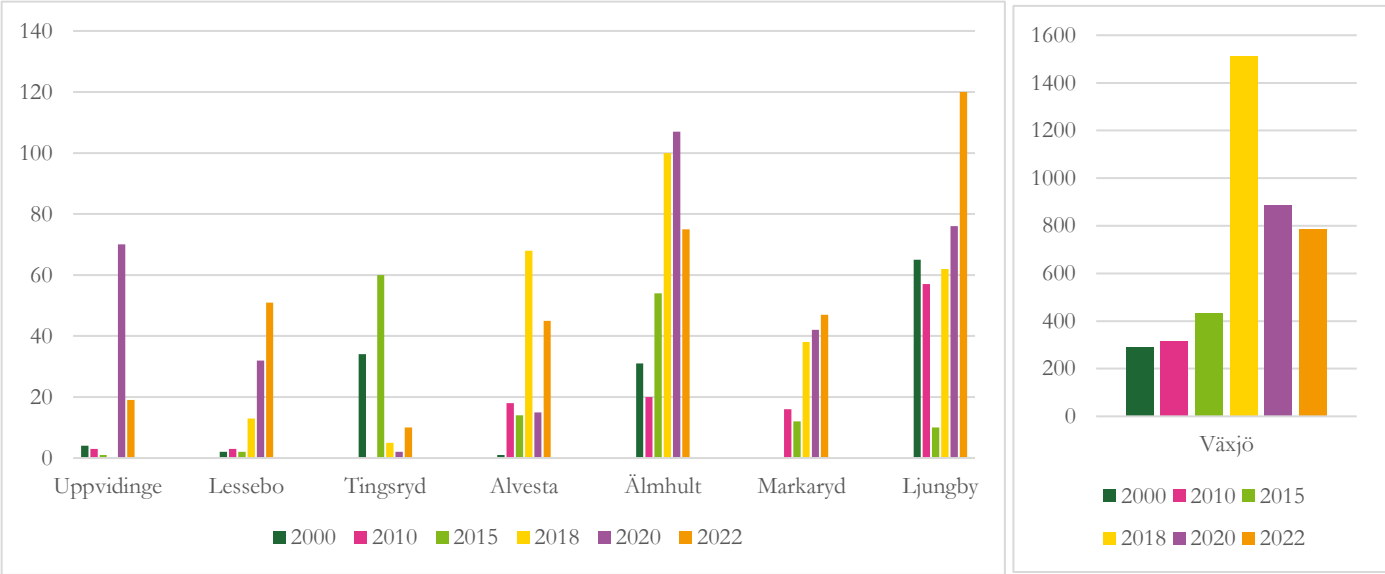

FIGUR 2: FÄRDIGSTÄLLDA LÄGENHETER I NYBYGGDA HUS I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN ÅR 2000, 2010, 2015, 2018, 2020, 2022. - OBSERVERA OLIKA SKALOR PÅ DIAGRAMMEN. KÄLLA: SCB.

Nybyggnationen av lägenheter varierar mellan kommunerna i länet, vilket visas i diagrammen ovan. I Lessebo, Markaryd och Ljungby har antalet färdigställda lägenheter i nybyggda hus ökat fram till år 2022. Både Växjö och Alvesta hade en topp under år 2018 för att sedan minska efter det. Tingsryd byggde som mest under år 2015 och därefter har det stannat av. Uppvidinge hade en topp under år 2020 men inte alls lika mycket under 2022. I Älmhult har det byggts en del under de senare åren men toppnoteringen år 2020 nådde man inte riktigt upp till under år 2022.

Indikator: Trångboddhet och bostadsbrist

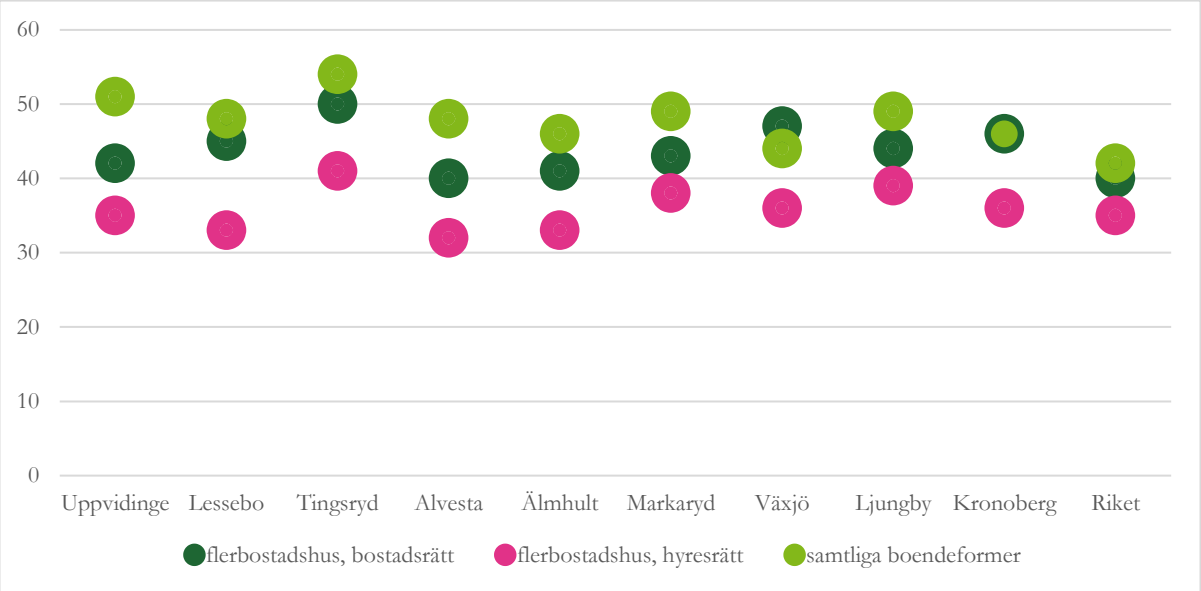

FIGUR 3: GENOMSNITTLIG BOSTADSAREA, M², PER PERSON ÅR 2022 I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN

KÄLLA: SCB.

Kronobergs län har en genomsnittlig bostadsarea på 46 kvadratmeter per person, det är endast tre län[1] som har en högre area på 47 kvadratmeter. I äganderätter är det generellt en högre bostadsarea så att Kronoberg ligger högt beror på stor del att äganderätter är den mest vanliga upplåtelseformen i länet som helhet. I samtliga kommuner i länet år 2022 var det lägst genomsnittlig bostadsarea i hyresrätter i flerbostadshus. Lessebo, Alvesta och Tingsryd hade en lägre area än riket.

[1] Kalmar län, Värmlands län och Västernorrlands län

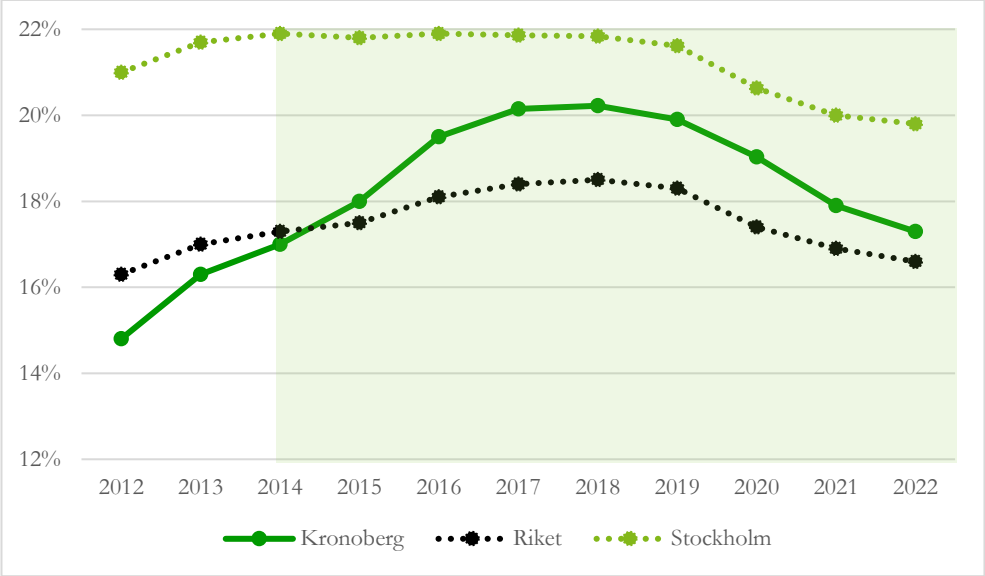

FIGUR 4: ANDEL TRÅNGBODDHET I FLERBOSTADSHUS I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 2012–2022. KÄLLA: SCB OCH KOLADA.

Det finns en variation inom länet där trångboddhet bl.a. återfinns i socialt utsatta områden med ett högt bestånd av hyresrätter i flerbostadshus. Det finns till exempel mer utbredd trångboddhet inom universitetsområdet i Växjö vilket domineras av studentbostäder. När det gäller trångboddhet i flerbostadshus är andelen högre i Kronoberg i jämförelse med riket, men lägre än i Stockholm som ligger högst i landet. Positivt är dock att andelarna minskar för samtliga sedan år 2018.

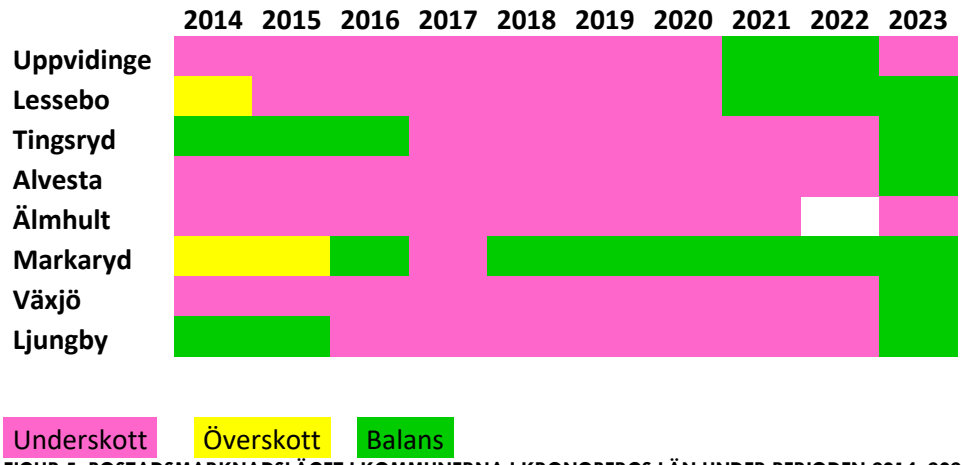

FIGUR 5: BOSTADSMARKNADSLÄGET I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 2014–2023. KÄLLA: BOVERKET, BOSTADSMARKNADSENKÄTEN.[2]

Kommunerna i Sverige får varje år uppge hur de bedömer bostadsmarknadsläget i kommunen i en Bostadsmarknadsenkät som Boverket ansvarar för. I kommunerna i Kronobergs län har det tidigare varit ett utbrett underskott av bostäder, men sedan år 2023 har det istället övergått till att råda

[2] Älmhults kommun besvarade inte enkäten år 2022.

balans i sex av åtta kommuner. Endast i Uppvidinge och Älmhult uppger kommunerna att det fortfarande råder brist på bostäder totalt sett i kommunen.

Indikator: Flyttkedjor

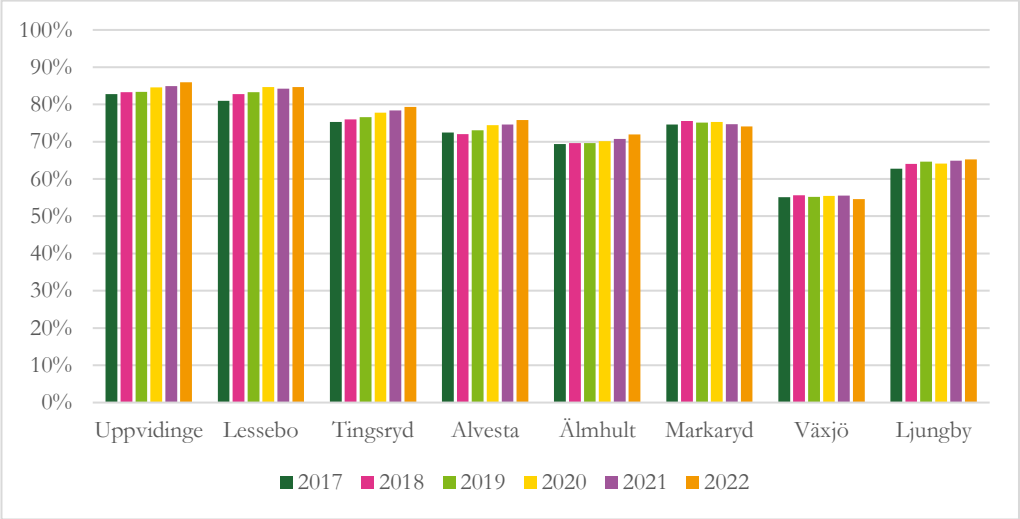

FIGUR 6: ANDEL HUSHÅLL, DÄR MEDLEMMARNA ÄR 75 ÅR ELLER ÄLDRE, SOM BOR I SMÅHUS I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN. UNDER PERIODEN 2017–2022. KÄLLA: SCB.

Att det finns en rörlighet i bostadsbeståndet kan vara en del i att främja att bostäder nyttjas effektivt och motverka underskottet av bostäder. Detta ligger i linje med att höja boendeattraktiviteten i länet och därmed prioriteringen att utveckla attraktiva livsmiljöer i den regionala utvecklingsstrategin. En utmaning för Kronoberg är låsta flyttkedjor då många äldre bor kvar i sina hus pga. brist på boendealternativ i hemorterna och för att det ofta är mer ekonomiskt förmånligt. I länet har det länge varit höga andelar av hushåll där medlemmarna är 75 år eller äldre och bor i småhus. Det finns dock skillnader i länet, Växjö till exempel ligger på betydligt lägre andelar än resten av länet. Störst andelar finns i Uppvidinge och Lessebo. Det är dock endast Markaryd och Växjö som visar på en nedåtgående trend i andelar, men det är en väldigt svag nedåtgående utveckling.

Påverkansfaktor: Trygghet och säkerhet

Indikator: Utsatt för brott

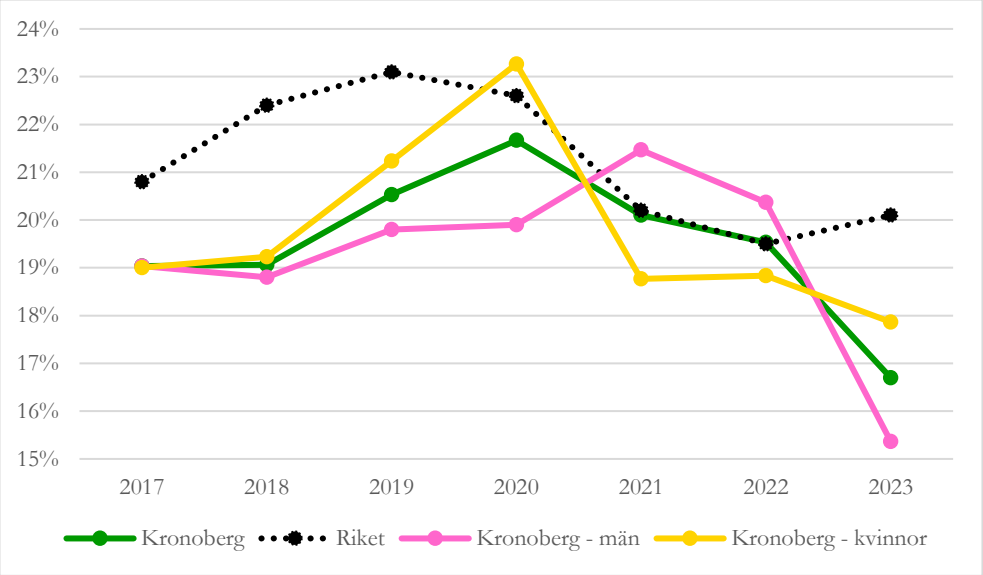

FIGUR 7: ANDELEN SOM UPPGER ATT DE BLIVIT UTSATTA FÖR BROTT, PER KÖN OCH TOTALT I KRONOBERGS LÄN SAMT TOTALT FÖR RIKET. UNDER PERIODEN 2017–2023. KÄLLA: BROTTSFÖREBYGGANDE RÅDET (BRÅ).

Totalt sett har Kronoberg legat på lägre eller samma nivåer som riket i andel utsatta för brott sedan år 2017 utifrån BRÅ:s nationella trygghetsundersökning. Men det finns skillnader mellan andelarna utsatta för män och kvinnor. Kvinnor i Kronoberg står för en lägre andel som är utsatta för brott än rikets total under perioden bortsett från en topp-notering år 2020. Män däremot har legat långt under rikets total fram till år 2021 och 2022 för att år 2023 återgå till lägst andelar under mätperioden.

Indikator: Upplevd trygghet i närområdet

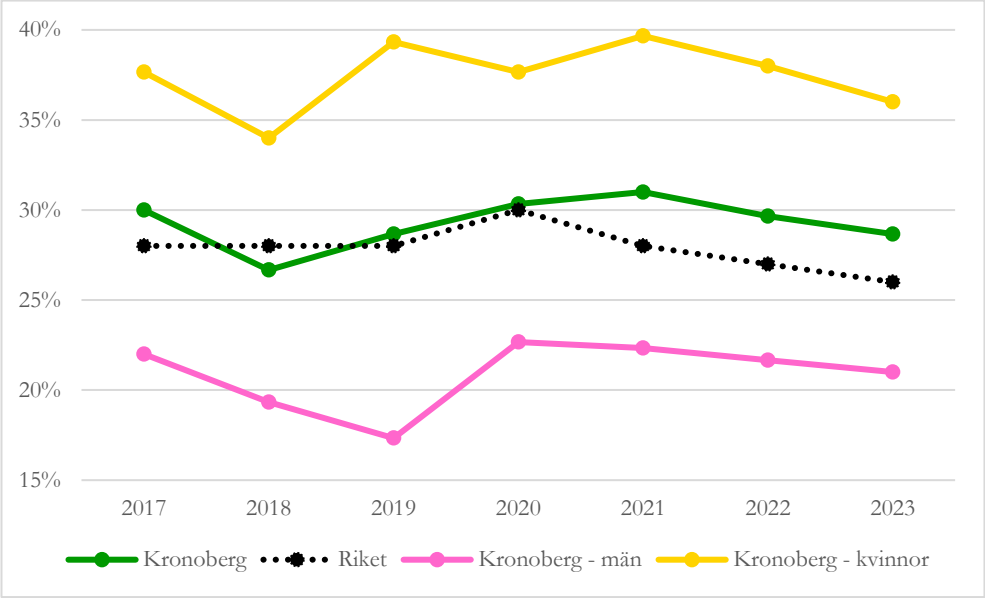

FIGUR 8: ANDELEN OTRYGGA VID UTEVISTELSE I EGNA BOSTADSOMRÅDET SENT OM KVÄLLEN, PER KÖN OCH TOTALT I KRONOBERGS LÄN SAMT TOTALT FÖR RIKET. UNDER PERIODEN 2017–2023 KÄLLA: BRÅ

I BRÅ:s nationella trygghetsundersökning undersöks även andelen som upplever en otrygghet vid utevistelser i det egna bostadsområdet sent om kvällen. En tydlig könsskillnad råder under mätperioden där 36 procent av de svarande kvinnorna i Kronoberg år 2023 upplevde otrygghet i det egna bostadsområdet. Motsvarande siffra för svarande män i Kronoberg var ca 21 procent. Om man ser till länet som helhet ligger nivån för andel otrygga något högre än i riket sedan år 2021. De senaste åren har alla grupper haft en nedåtgående trend vilket är positivt då det innebär att färre och färre känner sig otrygga att vistas i egna bostadsområdet om kvällen.

Påverkansfaktor: Kultur och nöje

Indikator: Nöjesutbud

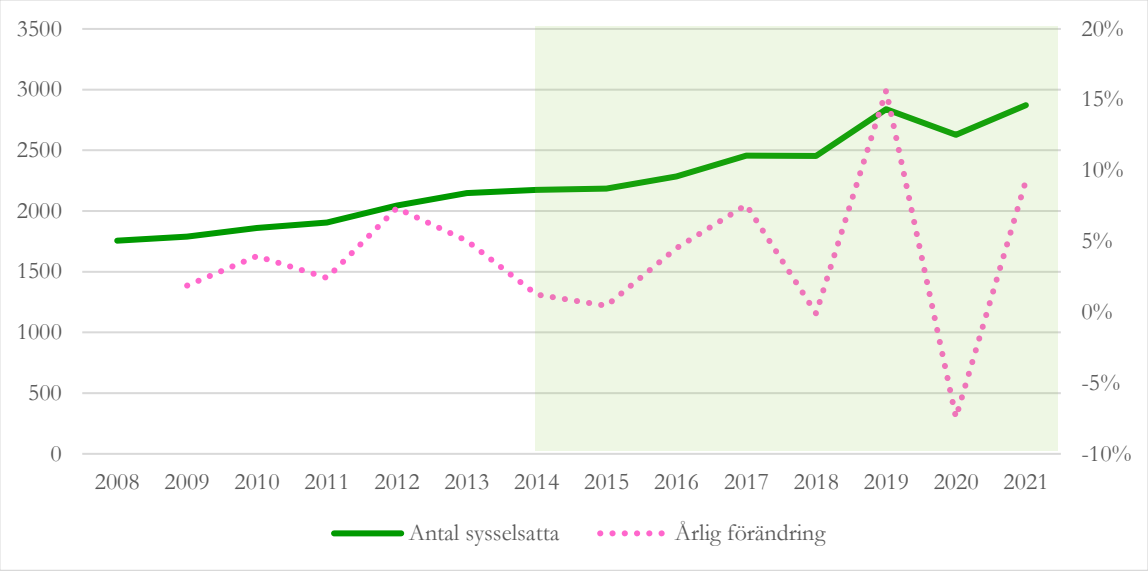

FIGUR 9: SYSSELSATTA INOM KULTUR OCH NÖJE I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 2008–2021. KÄLLA: SCB.

Ett sätt att visa på nöjesutbudet i Kronoberg är att skildra hur många som är sysselsatta inom en rad branscher som kan kopplas till kultur och nöje och hur antalet sysselsatta har utvecklats över tid. Branscher som ingår är bl.a. restauranger, golfklubbar, sporthallar, övriga fritids- och nöjesanläggningar, museer, biografer. Sedan år 2008 har antalet sysselsatta inom dessa branscher ökat stadigt fram till första pandemiåret år 2020. Dock får detta ses som en tillfällig minskning kopplat till inledningen att pandemin då antalet sysselsatta återhämtade sig till år 2021 och sysselsatte något fler än tidigare.

Indikator: Kulturarbetare

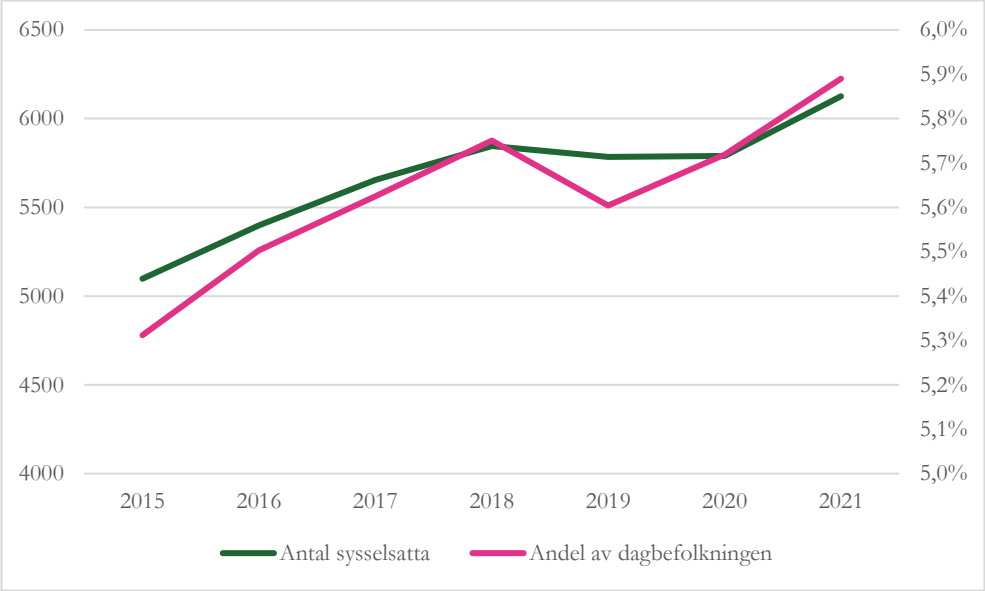

FIGUR 10: SYSSELSÄTTNING INOM KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGAR (KKN) I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 2015–2021. KÄLLA: SCB.

Definitionen av kulturella och kreativa näringar (KKN) är baserade på Regionsamverkan Sydsveriges definition. Detta är en vidareutveckling av Region Skånes definition. En av de större skillnaderna mellan dessa definitioner är att RSS:s definition inkluderar bl.a. glasindustrin (SNI 23.130) bland de kulturella och kreativa näringarna. En näring som är strategiskt viktig för Kronoberg och där länet tillsammans med Kalmar uppvisar en omfattande specialisering. Kronobergs län utmärker sig när det kommer till betydelsen av KKN och har en hög andel av befolkningen sysselsatta inom KKN jämfört med riket. Under år 2019-2020 gick antalet sysselsatta ner något, men ökade igen under år 2021.

Påverkansfaktor: Socialt kapital

Indikator: Deltagande i föreningar

JURIDISK FORM	
Ekonomiska föreningar	175
Bostadsrättsföreningar	310
Ideella föreningar	572
Samfälligheter	146
Registrerade trossamfund	91
Familjestiftelser	1
Övriga stiftelser och fonder	71

FIGUR 11: ANTAL IDÉBURNA ARBETSSTÄLLEN I KRONOBERGS LÄN EFTER JURIDISK FORM ÅR 2024. KÄLLA: SCB:S FÖRETAGSREGISTER.

Många idéburna organisationer drivs av ideella krafter utan anställd personal. Samtidigt är den idéburna sektorn, mycket på grund av sin storlek, en

arbetsgivare som man inte bör glömma att beakta. Verksamheter blir automatiskt registrerade som ett arbetsställe om de samtidigt har en registrering gällande F-skatt, arbetsgivare eller moms. Utifrån SCB:s företagsregister framkom att antalet idéburna arbetsställen i Kronoberg summerade år 2024 till 1 352, vilket är en liten minskning mot år 2021 då det var 1 373 st. Av dessa hade 824 ingen registrerad anställd personal utan kan drivas med intäkter från försäljning eller tjänster och av aktiva som arbetar ideellt. Den juridiska formen med flest arbetsställen i Kronoberg var i storleksordning ideella föreningar, bostadsrättsföreningar och ekonomiska föreningar.

JURIDISK FORM	**Kronoberg**		**Riket**	
Ekonomiska föreningar	228	5%	11 539	4%
Bostadsrättsföreningar	443	9%	33 655	13%
Ideella föreningar	3 134	66%	158 192	60%
Samfälligheter	580	12%	37 750	14%
Registrerade trossamfund	83	2%	2 174	1%
Familjestiftelser	8	0%	635	0%
Övriga stiftelser och fonder	287	6%	21 891	8%
	4 763	**100%**	**265 836**	**100%**

FIGUR 12: ANTAL BOLAG I KRONOBERGS LÄN EFTER JURIDISK FORM ÅR 2024. KÄLLA: SCB:S FÖRETAGSREGISTER.

66 procent av bolagen inom dessa juridiska former i länet utgörs av ideella föreningar vilket är en något högre andel jämfört med riket. Här återfinns föreningslivet med kultur, idrott, studieförbund, friluftsliv etc. Samfälligheter är den näst vanliga bolagsformen och motsvarar 12 procent av bolagen i länet följt av bostadsrättsföreningar med 9 procent.

Indikator: Tillit till andra människor

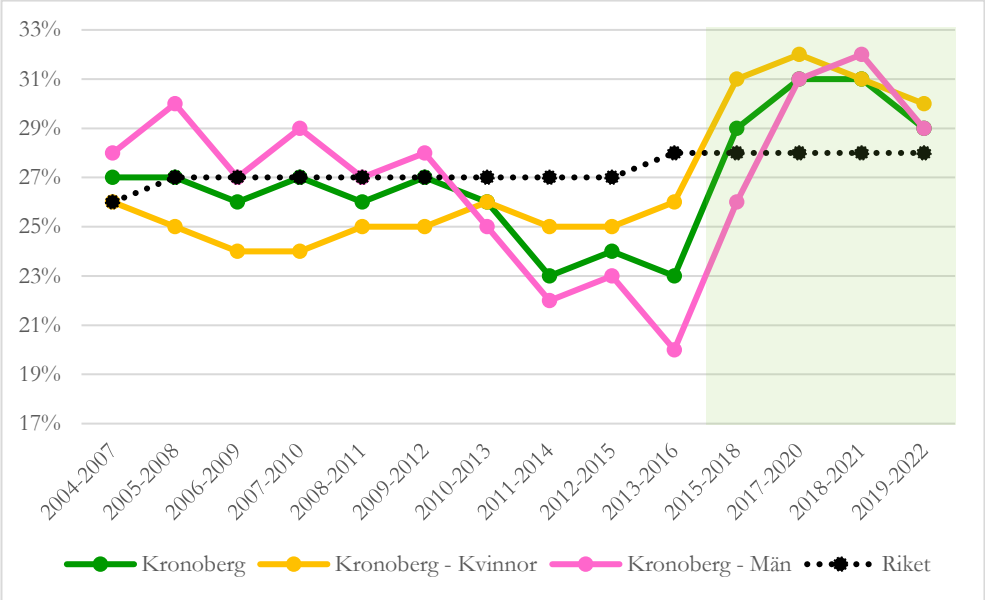

FIGUR 13: ANDEL SOM HAR SVÅRT ATT LITA PÅ ANDRA, PER KÖN OCH TOTALT I KRONOBERGS LÄN SAMT TOTALT FÖR RIKET. FLERÅRSMEDELVÄRDEN UNDER ÅR 2004-2022. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

Utifrån Folkhälsomyndighetens enkätresultat har andelen med en låg mellanmänsklig tillit i Kronoberg ökat under de senaste perioderna. Resultaten presenteras som flerårsmedelvärden för annars hade underlaget varit för litet för att brytas ner på kön och region. I de tre senaste mätresultaten har skillnaderna mellan könen minskat betydligt och kvinnorna ligger bara något högre än männen i andel som har svårt att lita på andra. Knappt var tredje person i Kronoberg har svårt att lita på andra och det är en något större andel än i riket totalt. Sett över mätperioden så har könsskillnaderna minskat med andelarna istället ökat något.

Indikator: Valdeltagande

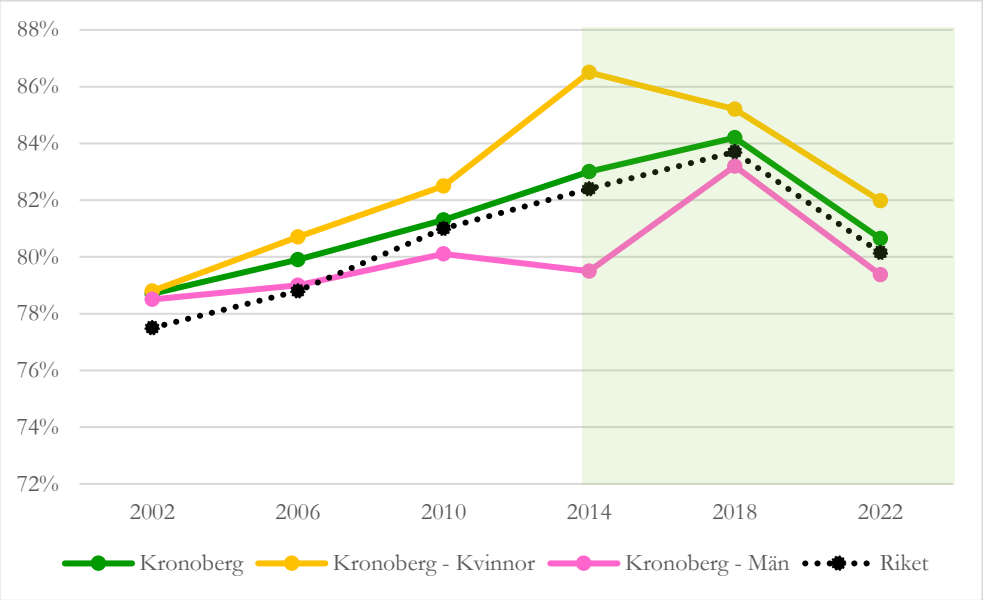

FIGUR 14: VALDELTAGANDE REGIONFULLMÄKTIGEVAL I KRONOBERGS LÄN, . UNDER PERIODEN 2002–2022. KÄLLA: SCB.

Ett högt valdeltagande ger förtroendevalda i regionen ett starkare mandat att agera som företrädare för Kronobergarna. Vi ser att valet 2014 var särskilt engagerande för kvinnor då de uppnådde sin toppnotering på 87 procent. Det omvända gällde för män som såg en nedgång i valdeltagande kring valet 2014. Sedan dess har tyvärr valdeltagandet minskat för kvinnorna både i valet 2018 och 2022, det ligger dock fortfarande högre än under 2000-talet. För män steg valdeltagandet i valet 2018 till 83 procent, nästan som riket, men tyvärr var det en tillfällig uppgång då det i valet 2022 minskade till 79 procent.

Påverkansfaktor: Service och tillgänglighet

Indikator: Tillgänglighet till livsmedelsbutik

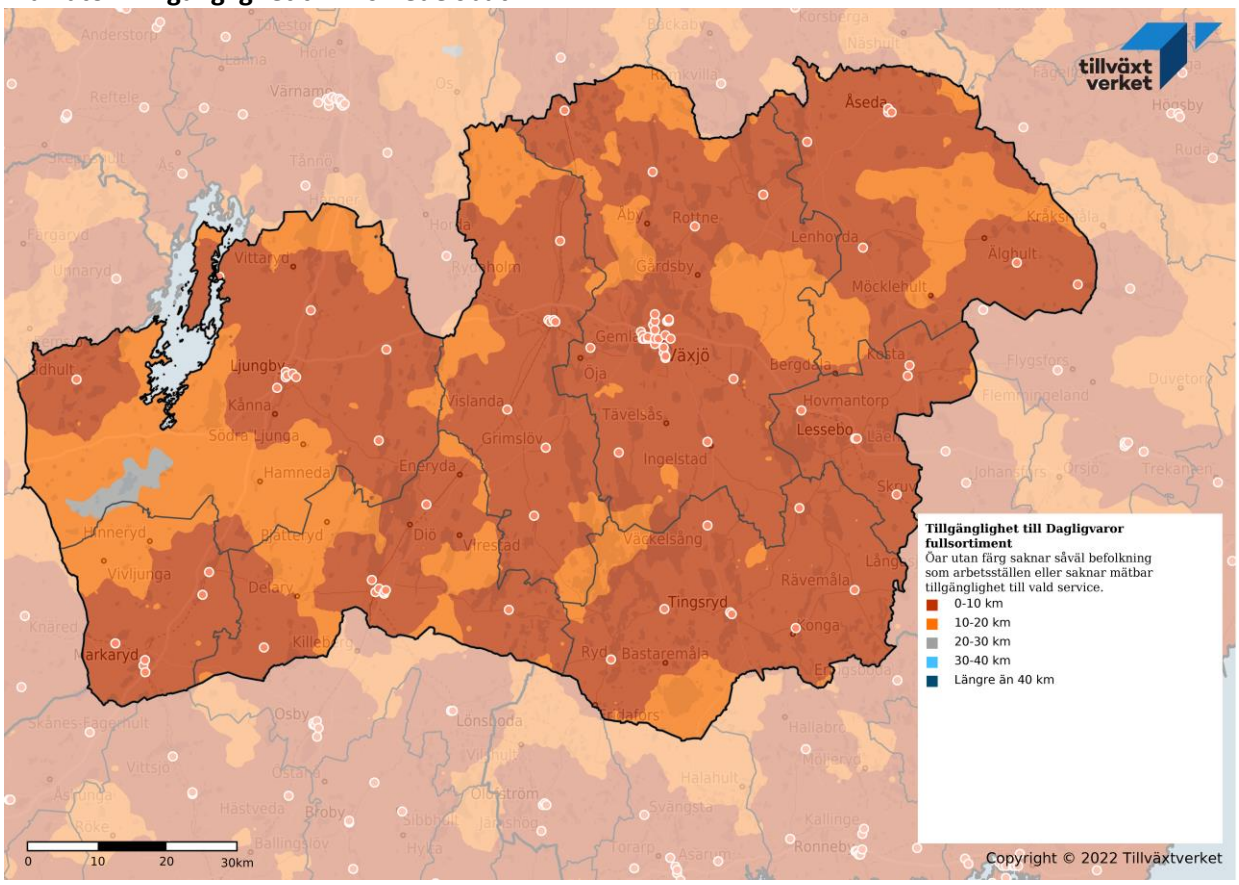

FIGUR 15: TILLGÄNGLIGHET TILL DAGLIGVARUBUTIKER MED FULLSORTIMENT I KRONOBERGS LÄN ÅR 2024. KÄLLA: TILLVÄXTVERKET (PIPOS SERVICEANALYS).

I Kronoberg finns det 88 stycken dagligvarubutiker med fullsortiment. I genomsnitt har en Kronobergare 2 400 m till en butik. Men om den butiken skulle stänga skulle medelavståndet för en Kronobergare öka till 5 200 meter.

På landsbygden kan en butiksnedläggning ha en större påverkan på tillgängligheten jämfört med städer där det kan handla om en marginell påverkan med tanke på utbudet av alternativa butiker. De röda prickarna i kartan ovan redovisar var dagligvarubutiker med fullsortiment i länet är belägna och färgen avståndet till närmaste dagligvarubutik.
En stor andel av befolkningen bor i röda områden där närmaste butik finns inom 10 km. Det finns samtidigt områden i Kronoberg som uppvisar längre avstånd och därmed en större känslighet för en potentiell butiksnedläggning. Dessa områden finns främst i de västra och norra länsdelarna.

Indikator: Tillgång till höghastighetsbredband

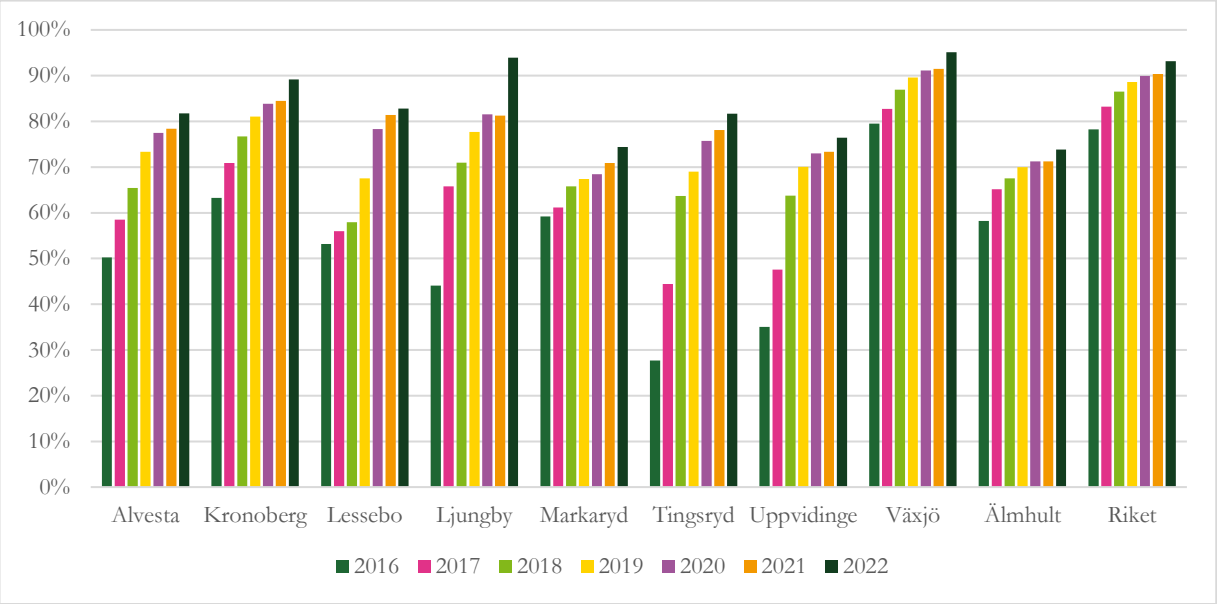

FIGUR 16: ANDEL SOM HAR TILLGÅNG TILL BREDBAND MED HASTIGHETEN 100 MBIT/S (TÄTBEBYGGT) I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN, TOTALT FÖR LÄNET SAMT RIKET. UNDER PERIODEN 2016–2021. KÄLLA: POST- OCH TELESTYRELSEN.

Tillgången till välfungerande bredband är en nyckelfråga för att människor ska kunna bo och verka i hela vårt län. Tillgången till höghastighetsbredband med hastigheter om 100 Mbit per sekund har ökat snabbt i Kronoberg under de senaste åren. Särskilt kraftiga ökningar i tillgång jämfört med år 2016 har kunnat ses i tätbebyggda miljöer i Tingsryd, Uppvidinge och Ljungby som tidigare uppvisat relativt låg tillgång i jämförelse med genomsnitten för länet och riket. Kronoberg ligger något efter riket med 89,13 procent medan riket ligger på 93,18 procent år 2022 och bland kommunerna är det endast Växjö och Ljungby som uppvisar en högre andel än riksgenomsnittet.

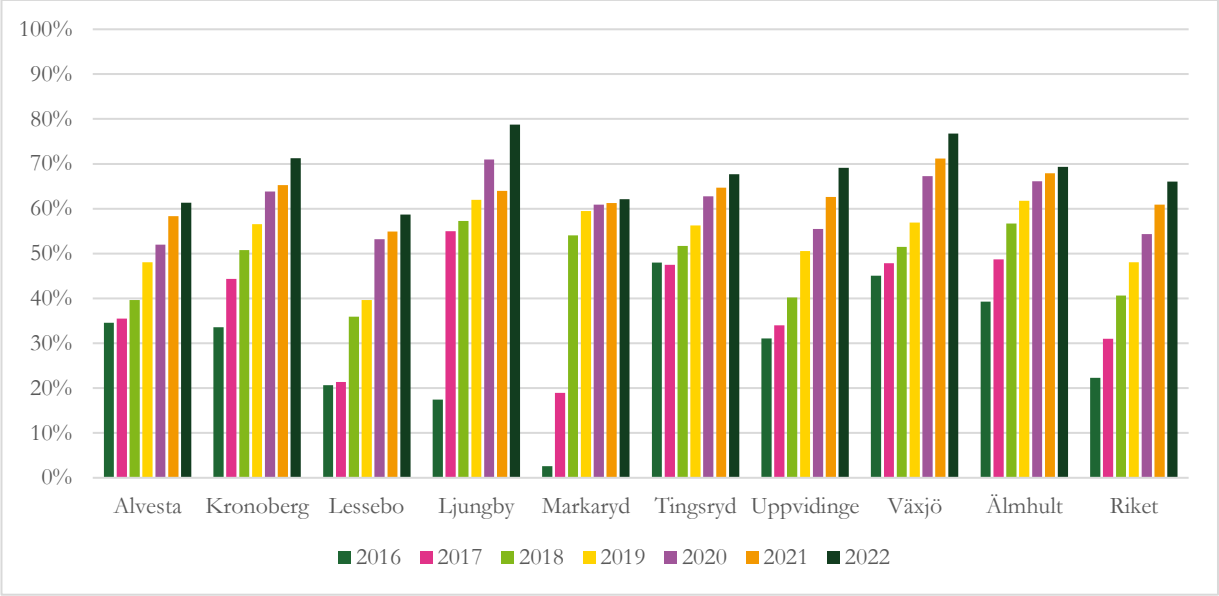

FIGUR 17: ANDEL SOM HAR TILLGÅNG TILL BREDBAND MED HASTIGHETEN 100 MBIT/S (GLESBEBYGGT) I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN, TOTALT FÖR LÄNET SAMT RIKET. UNDER PERIODEN 2016–2021
KÄLLA: POST- OCH TELESTYRELSEN.

I mer glesbebyggda miljöer sjunker andelarna markant jämfört med tätbebyggda områden, men även här har det hänt mycket sen år 2016. I Markaryd, Ljungby och Lessebo har ökning skett från relativt låga nivåer av tillgänglighet till att i alla fall Ljungby ligger över genomsnittet för länet. I samtliga län är det en stadig ökning i andelar för varje år, förutom i Markaryd där utbyggnaden verkar ha stannat av. Men totalt sett i länet har Kronoberg med en andel om 71,2 procent en högre tillgänglighet i glesbebyggda miljöer i jämförelse med andelen för riket som år 2022 uppgick till 66 procent.

Indikator: Vårdtillgänglighet

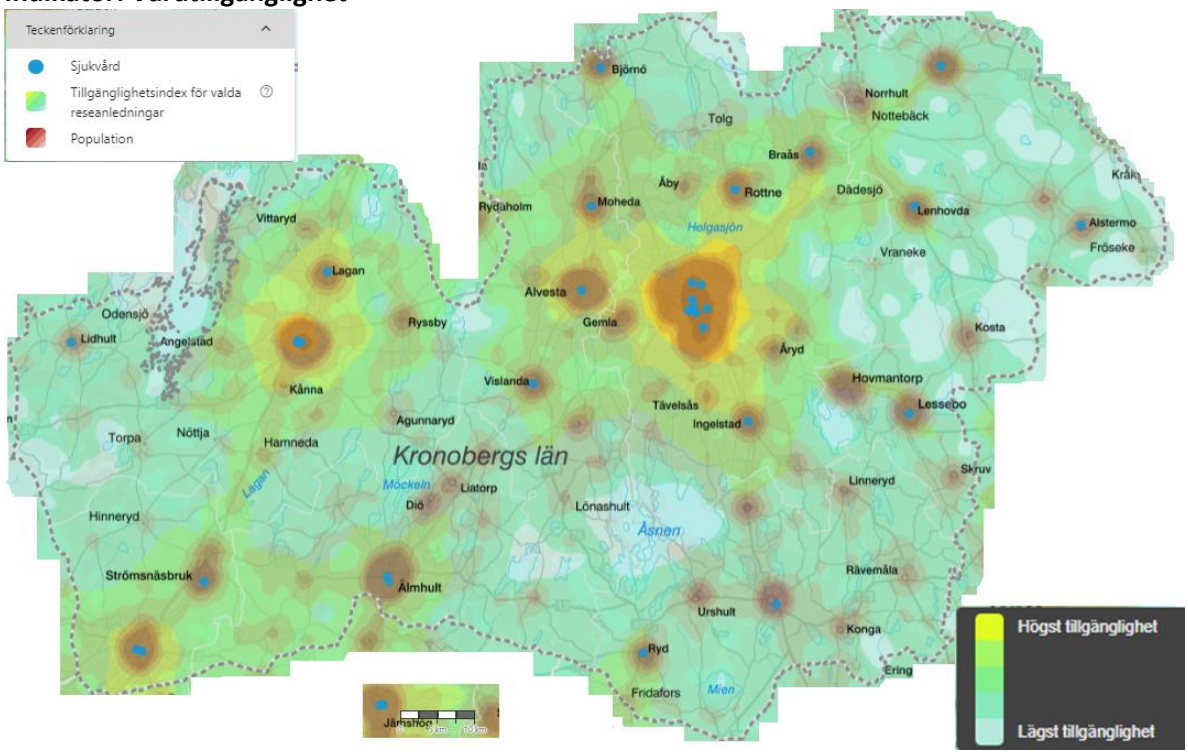

FIGUR 18: TILLGÄNGLIGHET TILL VÅRDCENTRALER MED BIL, ÅR 2022 I KRONOBERGS LÄN. KÄLLA: TILLVÄXTVERKET (PIPOS REGIONANALYS).

Tillgänglighet till vårdcentraler med bil är god i hela länet, men lägst tillgänglighet finns på landsbygden. I kartan ovan har de gula områdena bäst tillgänglighet och de ljusblå lägst. De röda områdena visar var befolkningen bor, ju mörkare röd desto fler invånare.

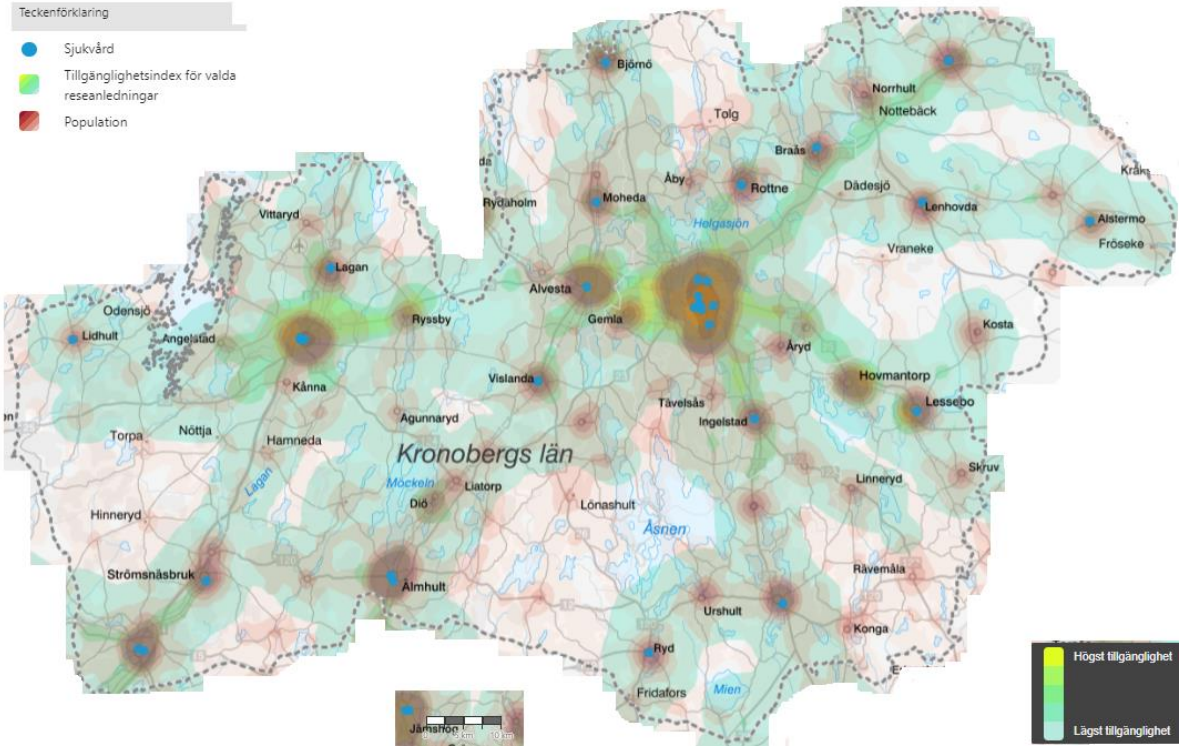

FIGUR 19: TILLGÄNGLIGHET TILL VÅRDCENTRALER MED KOLLEKTIVTRAFIK, ÅR 2022, I KRONOBERGS LÄN. KÄLLA: TILLVÄXTVERKET (PIPOS REGIONANALYS).

Tillgänglighet till vårdcentraler med kollektivtrafik är däremot inte lika god i hela länet. I de större orterna är tillgängligheten som högst men det finns många områden på landsbygden där tillgängligheten är låg. Även här visar de röda områdena var befolkningen bor, ju mörkare röd desto fler invånare. I de områden som har låg tillgänglighet bor det inte så många invånare men de är befolkade.

Indikator: Tillgänglighet till kollektivtrafik

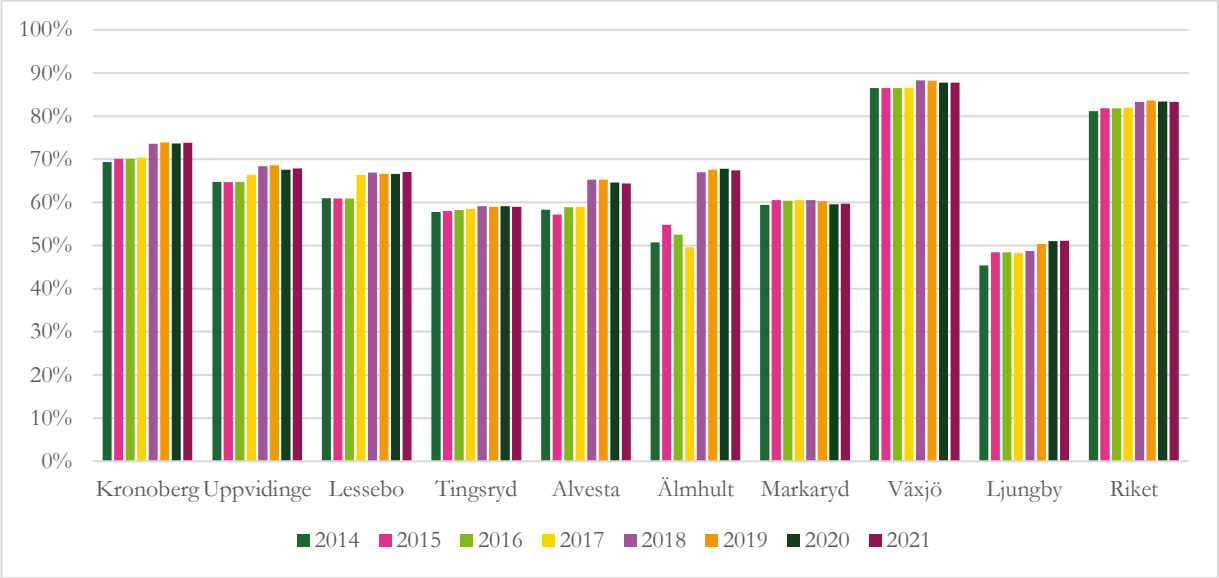

FIGUR 20: ANDELEN BOSTÄDER INOM 500 METER FRÅN HÅLLPLATS I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN, UNDER PERIODEN 2014–2021 TOTALT FÖR LÄNET SAMT RIKET. KÄLLA: SCB.

Tillgänglighet till hållplatser är en viktig faktor som spelar roll för invånarnas benägenhet att välja kollektivtrafikresor. Diagrammet ovan visar andelen bostäder inom 500 meter från en hållplats, dock tas ingen hänsyn till hur ofta hållplatsen trafikeras. I länet är det endast Växjö som uppvisar andelar över riksgenomsnittet med en andel år 2021 som uppgick till 88 procent, jämfört med rikets andel på 83 procent. Förutsättningarna till kollektivtrafikresor skiljer sig markant mellan kommunerna där Ljungby och Tingsryd uppvisar lägst andelar och i Markaryd har till och med andelarna minskat något de senaste åren. Genomsnittet för länet uppgick 2021 till 74 procent vilket innebär att 74 procent av alla bostäder i länet ligger inom 500 meter från en hållplats. Andelarna i länet dras upp mycket av det relativt hög andelen i Växjö. Sett över tid är det inget som tyder på att det pågår en utbyggnad av hållplatser för att resten av länet inom den närmaste tiden ska nå Växjös andelar eller riket av bostäder med kollektivtrafiknära läge.

Bedömning av mål

Jämfört med år 2014 har inrikes flyttnetto förbättrats, men den negativa utvecklingen mellan år 2022 och 2023 är oroande. Inrikes flyttnetto har aldrig minskat så mycket mellan två år och fortsätter den trenden under de sista åren av strategiperioden kommer inte målet att nås.

Bedömning av indikatorer

Även om det senaste årets negativa utveckling av inrikes flyttnetto är oroande så finns det flera indikatorer som har positiva trender. Bland annat har bostadsbyggandet fått fart under strategiperioden, andel trångbodda har haft en stadig nedgång under 2020-talet. Glädjande har sex av åtta kommuner vänt från underskott av bostäder till balans. Andel som uppger att de blivit utsatta för brott har minskat under perioden, men inte mycket har hänt med andelen

som känner sig otrygga i sitt egna bostadsområde om kvällen. Tillgängligheten till dagligvarubutiker är god i så gott som hela länet och nästan 90 procent i tätbebyggda områden har tillgång till bredband med hastigheten 100 MBIT/S. På glesbebyggda områden ser det dock inte lika bra ut, där är andelen drygt 70 procent. Om du har tillgång till bil så har du en god tillgänglighet till vårdcentraler i hela länet, men tillgängligheten att ta sig till vårdcentralen med kollektivtrafiken är det sämre med, framför allt på landsbygden.
Det finns fortfarande en chans att vi kommer nå målet med ett förbättrat inrikes flyttnetto.

MÅL 2025: **KLIMATPÅVERKAN SKA MINSKA.** UTSLÄPP AV KOLDIOXID I KRONOBERGS LÄN FRÅN FOSSILA BRÄNSLEN SKA TILL ÅR 2025 HA MINSKAT TILL 1,5 TON PER ÅR OCH LÄNSINVÅNARE.

Påverkansfaktor: Trafik

Indikator: Kollektivtrafikresande och kollektivtrafikens kvalitet

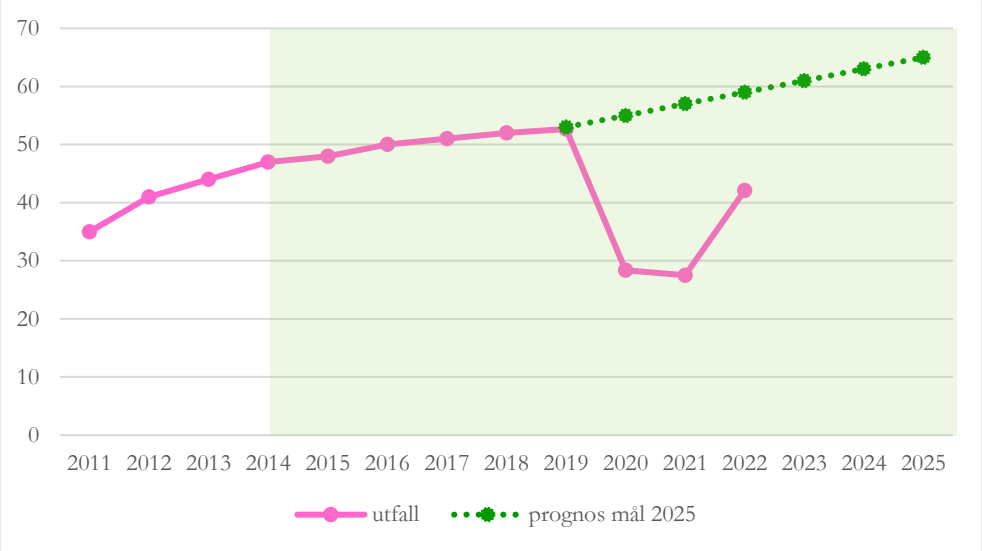

FIGUR 21: ANTAL RESOR PER ÅR OCH INVÅNARE I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 2011–2025. KÄLLA: TRAFIKANALYS, SCB OCH LÄNSTRAFIKEN KRONOBERG.

Diagrammet ovan visar såväl utfallet av antal resor per år och invånare samt en prognos som går i linje med Länstrafikens målbild för år 2025. Föga förvånande minskade antalet resor per invånare drastiskt under pandemin p.g.a. införandet av restriktioner. Pandemin bröt en utveckling som gick i rätt positiv riktning för att uppnå målbilden. Resandet ökade under pandemins tredje år 2022, men det återstår att se om det har återkommit under år 2023 i samma utsträckning som år 2019.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
NKI	59%	63%	66%	69%	73%	68%	68%	70%	62%	66%	62%

FIGUR 22: LÄNSTRAFIKEN NÖJD KUND INDEX. KÄLLA: LÄNSTRAFIKEN KRONOBERG.

Ett sätt att bedöma kvaliteten på kollektivtrafiken är att titta på Nöjd Kund Index (NKI). Fram till år 2016 steg kundnöjdheten bland kunderna men sedan dess har den sjunkit, den ligger dock fortfarande högre än år 2012. Stora minskningar i nöjdheten skedde i samband med pandemin. Enligt Länstrafiken kan minskningen bero på en ökad svårighet att kommunicera med bussförare på grund av stängda framdörrar fram till inledningen av år 2022, men de planerade att vidare undersöka andra faktorer som påverkat kundnöjdheten för att kunna planera insatser som kan vända utvecklingen. NKI för år 2022 på 62% är något över riket som hade 60%.

Indikator: Förnyelsebara fordonsbränslen

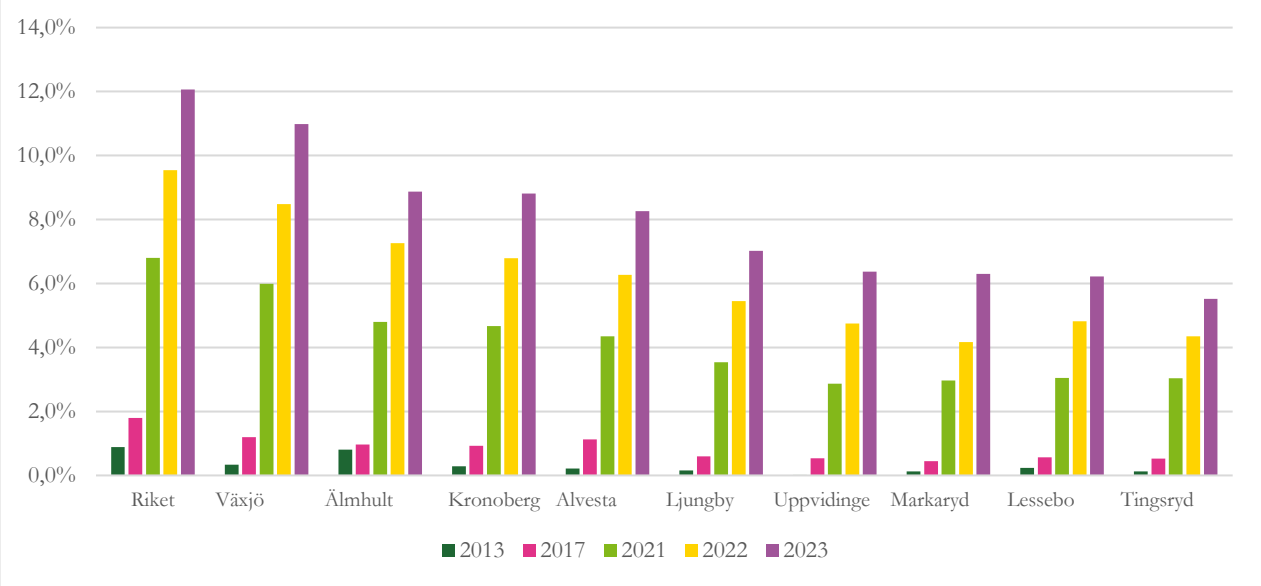

FIGUR 23: ANDELEN EL-, LADDHYBRIDER SAMT GASBILAR AV TOTALA PERSONBILSFLOTTAN I KOMMUNERNA I KRONOBERGS LÄN, TOTALT FÖR LÄNET SAMT RIKET. ÅR 2013, 2017, 2021–2023. KÄLLA: TRAFIKANALYS.

Andelen fordon som kan framföras på förnyelsebara bränslen har länge legat på en relativt låg nivå i såväl Kronoberg som riket. År 2013 var andelen el-, laddhybrider samt gasbilar i personbilsflottan endast 0,3 procent i Kronoberg i jämförelse med rikets andel om 0,9 procent. En viss ökning skedde redan 2017 men 2020 skedde en omfattande ökning av andelen fordon med förnybara bränslen och omställningen har sen fortsatt. Andelen i länet som helhet var 2023 8,8 procent, vilket är lägre än riket och andelarna för Växjö och Älmhult. Andelen varierar mellan kommunerna och uppvisar ett spann 2023 från 5,5 procent för Markaryd till 11 procent för Växjö. Dock står bilarna som kan framföras på förnyelsebara bränslen fortfarande för en liten andel av totala fordonsflottan vilket visas i diagrammet nedan.

FIGUR 24: ANDEL PERSONBILAR EFTER DRIVMEDEL ÅR 2023 PER LÄN KÄLLA: TRAFIKANALYS.

Indikator: Tillgång till förnybara godsbränslen

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ANDELAR	1,5%	1,9%	2,2%	2,5%	3,0%	4,1%

FIGUR 25: ANDELEN EL- ELLER GASDRIVNA LASTBILAR I KRONOBERGS LÄN. KÄLLA: TRAFIKANALYS.

Länets geografiska struktur där befolkningen är koncentrerad längs stråk ger upphov till relativt långa avstånd och det faktum att en stor del av länets utsläpp kan härledas till transportsektorn. Statistiken ovan omfattar andelen lätta- och tunga lastbilar som drivs av antingen el eller gas. Andelen är fortsatt mycket blygsam och utvecklingen går långsamt. Det är fortfarande dieseln som är dominerande i denna typen av fordon, vilket visas i diagrammet nedan. Andelen lastbilar som drivs av diesel har minskat något till fördel för el och gas men utvecklingen går långsamt.

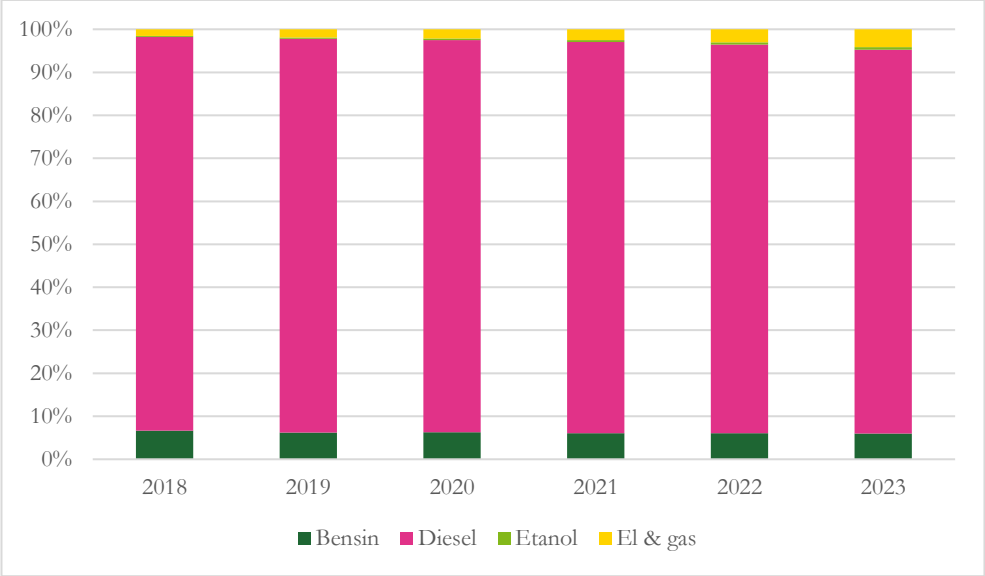

FIGUR 26: ANDEL LASTBILAR I KRONOBERGS LÄN EFTER DRIVMEDEL UNDER PERIODEN 2018–2023 KÄLLA: TRAFIKANALYS.

Bedömning av mål

För första gången under strategiperioden har utsläppen av koldioxid ökat jämfört med året innan och utsläppen per invånare var år 2021 2,5 ton. Det finns inget i den historiska utvecklingen av koldioxidutsläppen som tyder på att vi kommer nå målet om 1,5 ton per år och länsinvånare år 2025.

Bedömning av indikatorer

Detta är ett av målen som ser svårast ut att nå och tyvärr ger inte indikatorerna någon annan bild. Kollektivtrafikresandet har minskat betydligt under slutet av strategiperioden som en effekt av corona-pandemin. Länstrafikens kunder är även mindre nöjda än i periodens inledning. Andel bilar i Kronoberg som drivs av förnyelsebara fordonsbränslen stiger visserligen men takten är för långsam. Det är den i så gott som hela riket, även om Stockholm har kommit längst. Alldeles för lite händer även med godstrafiken och tillgång till förnybara godsbränslen. I och med att de flesta utsläppen kommer från transporter finns det inget som tyder på att vi kommer nå målet.

Strategiskt område: Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital

MÅL 2025: **PRODUKTIVITETEN SKA ÖKA.** MELLAN 2014–2025 SKA BRP/SYSSELSATT I KRONOBERGS LÄN ÖKA MER ÄN I RIKET.

Påverkansfaktor: Innovationsgrad i näringslivet

Indikator: Högutbildade i näringslivet

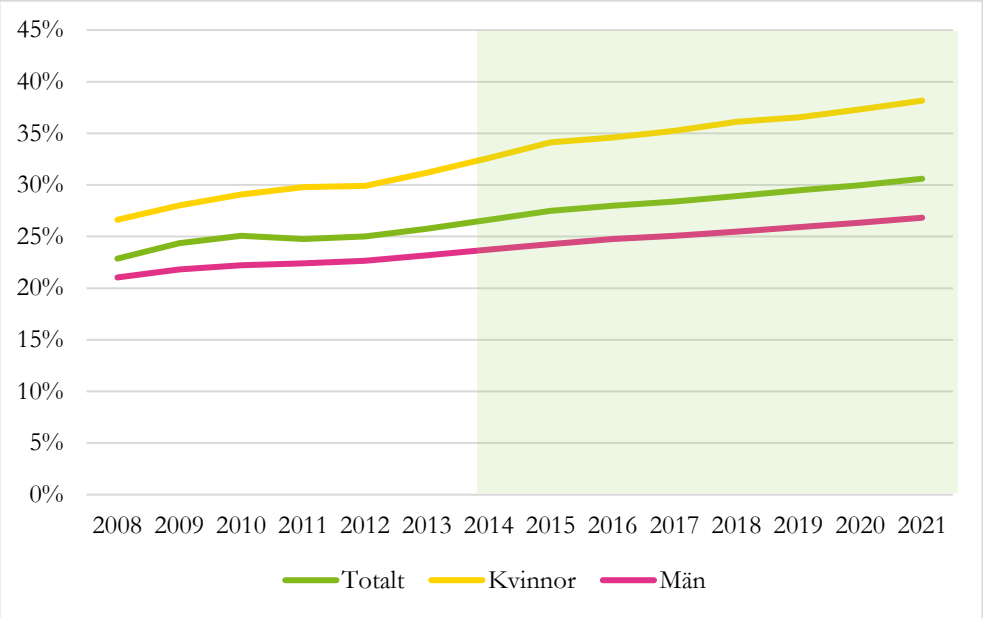

FIGUR 27: ANDELEN AV DAGBEFOLKNINGEN I NÄRINGLIVET MED EFTERGYMNASIAL UTBILDNING I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 2008–2021. KÄLLA: SCB.

Befolkningen som arbetar inom näringslivet i Kronobergs län blir generellt mer välutbildade. Andelen personer med eftergymnasial utbildning ökar och år 2021 hade 31 procent av dagbefolkningen[3] i näringslivet en eftergymnasial utbildning. Kvinnorna studerar vidare efter gymnasiet i högre utsträckning än vad männen gör och har gjort det under hela perioden i diagrammet. Andelen kvinnor som har en eftergymnasial utbildning har ökat i en snabbare takt än andelen män. År 2021 hade 38 procent av kvinnorna och 27 procent av männen en eftergymnasial utbildning.

[3] Dagbefolkningen definieras som antalet förvärvsarbetande med arbetsplats i regionen.

Indikator: Teknikindex

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Teknikindex Kronoberg	58	58	67	64	63	65	62	59	59

FIGUR 28: TEKNIKINDEXET ANGER ANDELEN HÖGKVALIFICERADE TEKNIKJOBB INOM INDUSTRIN I KRONOBERGS LÄN I FÖRHÅLLANDE TILL ANDELEN FÖR RIKET (INDEX 100 = RIKET). KÄLLA: SCB MED BEARBETNING AV REGION KRONOBERG.

Teknikindexet har pendlat under strategiperioden men år 2022 skiljer sig inte så mycket från strategiperiodens början. År 2022 hade 10 procent av dagbefolkningen i Kronoberg ett högkvalificerat teknikjobb. Motsvarande andel i riket var 17 procent vilket ger Kronoberg ett teknikindex på 59. Andelen högkvalificerade teknikjobb har legat runt 10–11 procent under hela strategiperioden i Kronoberg så ingen utveckling har påvisats.

Indikator: FoU/BRP i näringslivet

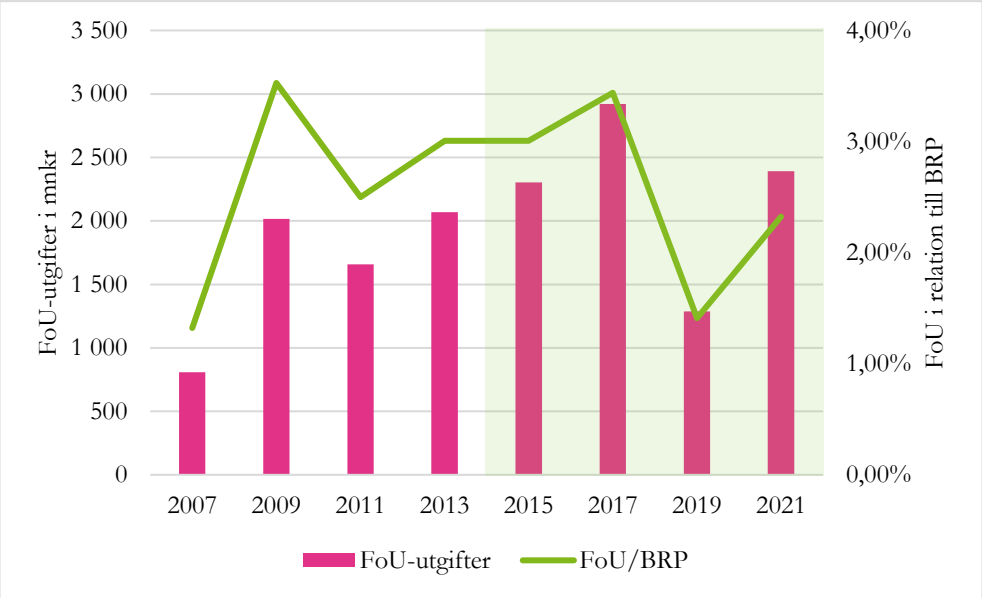

FIGUR 29: FOU-UTGIFTER DIVIDERAT MED BRUTTOREGIONPRODUKTEN (BRP) I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2007–2021. KÄLLA: SCB.

Under strategiperioden har forsknings- och utvecklingsintensiteten mätt som FoU-utgifternas andel av BRP minskat i Kronobergs län. År 2017 gick FoU-utgifterna upp i relation till bruttoregionprodukten (BRP) men år 2019 var det en kraftig nedgång då utgifterna mer än halverades. År 2021 gick utgifterna upp igen men i relation till BRP var det lägre än i början av strategiperioden och FoU-intensiteten hamnade på 2,3 procent. Det mest FoU-intensiva länet under år 2021 var Östergötland med 6,4 procent. FoU-utgifter i relation till bruttonationalprodukten i Sverige samma år var 3,40 procent.

Bedömning av mål

Produktiviteten har haft en god utveckling under strategiperioden som varit över eller i partiet med riket. Den historiska utvecklingen tyder på att det fortsatt är troligt att Kronobergs län kan uppnå målet att produktiviteten ska öka mer i länet än i riket under strategiperioden.

Bedömning av indikatorer

Även om vi bedömer att detta mål kommer uppnås pekar inte alla indikatorer pekar i den riktningen. De anställda inom näringslivet blir visserligen mer välutbildade, men andelen högkvalificerade teknikjobb har knappt ökat jämfört med innan strategiperioden. Även forsknings- och utvecklingsintensiteten har minskat under strategiperioden. Så det är något annat som gör att produktiviteten per sysselsatt ökar mer i Kronoberg än i riket.

MÅL 2025: **BALANSERAD TILLVÄXT – FLER ARBETSTILLFÄLLEN.** MELLAN 2014–2025 SKA DEN SYSSELSATTA DAGBEFOLKNINGEN I LÄNET ÖKA MER ÄN RIKSGENOMSNITTET (EXKLUSIVE STORSTADSREGIONERNA).

Påverkansfaktor: Förnyelseförmåga, växtkraft och internationalisering

Indikator: Nyföretagande

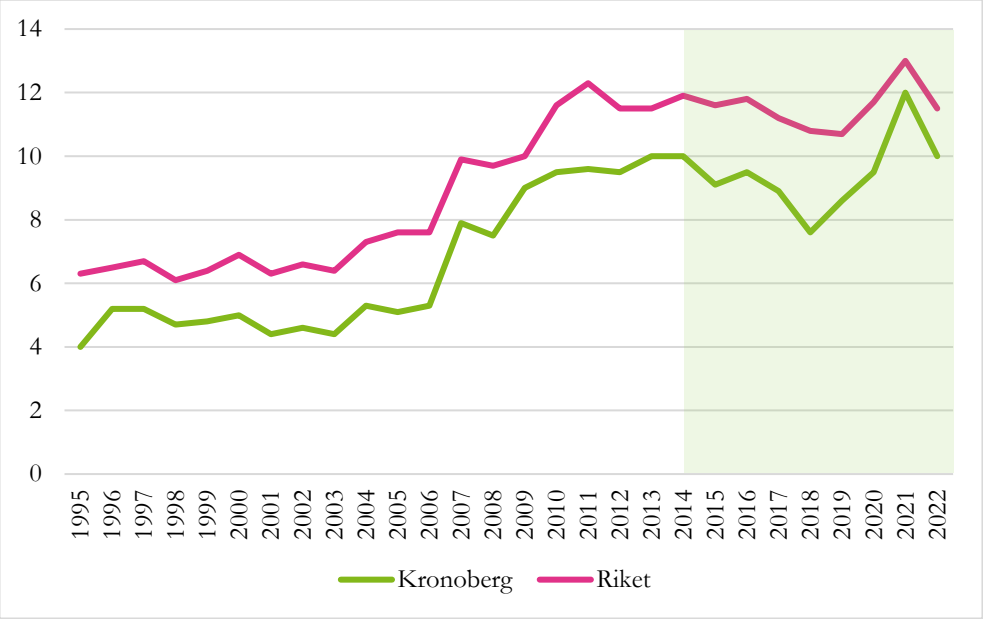

FIGUR 30: ANTAL NYSTARTADE FÖRETAG PER 1 000 INVÅNARE I KRONOBERGS LÄN OCH RIKET. ÅR 1995–2022. KÄLLA: SCB OCH TILLVÄXTVERKET.

Nyföretagandet i Kronobergs län uppvisar en positiv trend vid studerandet av en tidsintervall på nästan 30 år. Antalet nystartade företag per 1 000 invånare i Kronoberg under perioden 2014–2022 har fluktuerat. En positiv trend strax innan corona-pandemin följdes av ytterligare ökning både år 2020 och 2021. Sedan år 2018 har Kronobergs län börjat närma sig etableringsfrekvensen för riket i jämförelse med tidigare år. År 2022 startades 10 nya företag per 1 000 invånare i Kronoberg i jämförelse med etableringsfrekvensen för riket som samma år uppmättes till 11,5.

Indikator: Näringslivsklimat

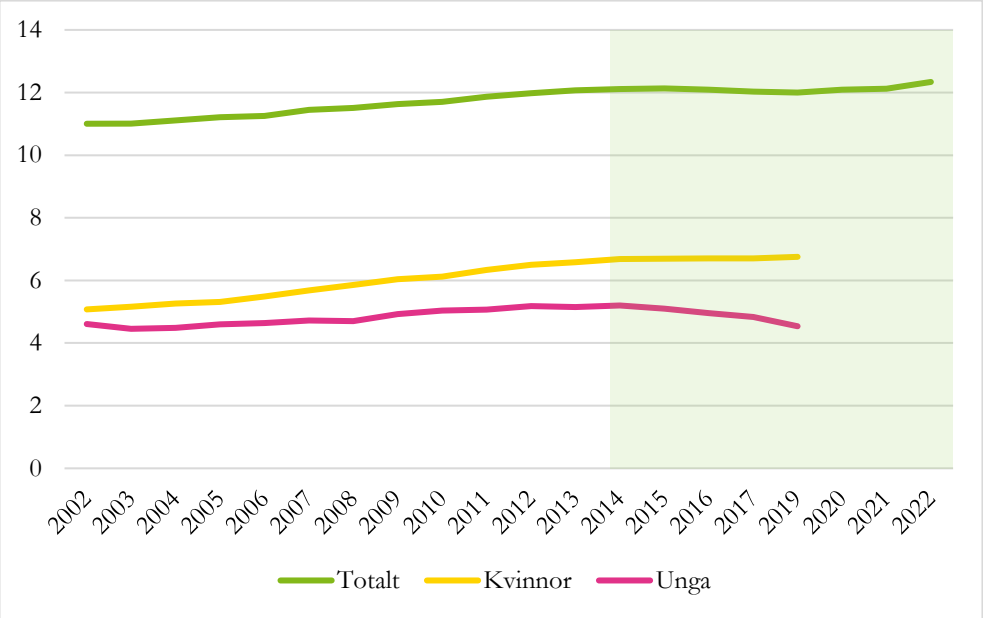

FIGUR 31: ANDEL FÖRETAGSAMMA I KRONOBERG. TOTALT 16–74 ÅR, KVINNOR 16–74 ÅR OCH UNGA 16–34 ÅR. ÅR 2002–2022. KÄLLA: FÖRETAGSKLIMAT.SE.

Den totala andelen företagsamma i Kronobergs län uppgick till drygt 12 procent år 2022. Det kan sättas i relation till riket som hade en företagsamhet på 13 procent. Mätetalen för andelen företagsamma kvinnor och unga upphörde år 2020 hos *Företagsklimat*. Vid studerandet av andelen företagsamma kvinnor mellan 15–74 år i statistik från SCB uppgick andelen till 6 procent för respektive år under perioden 2020–2022. Det innebär att det fortsättningsvis råder en klar könsskillnad bland kvinnor och män.

Indikator: Tillväxtvilja

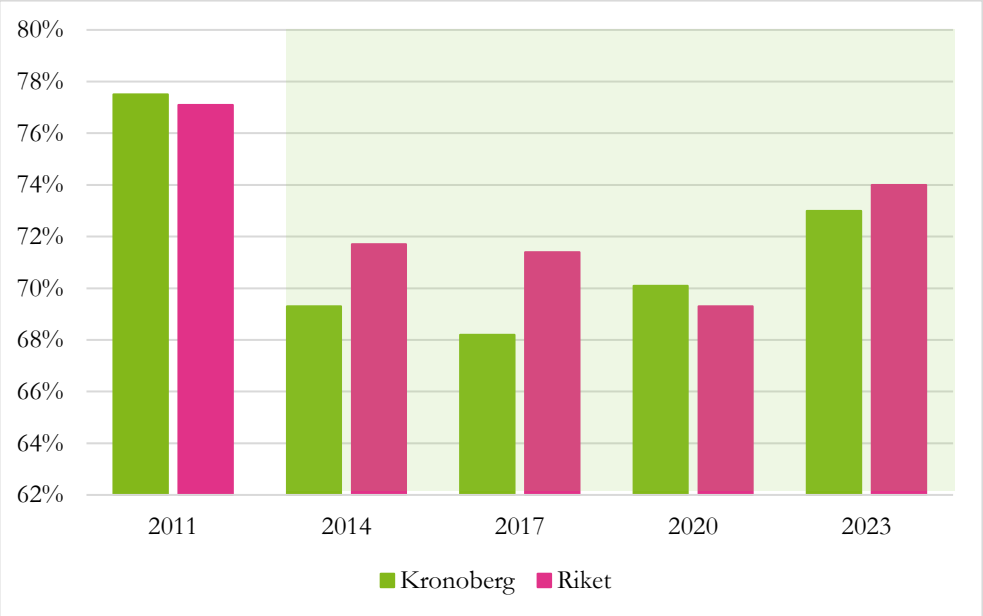

FIGUR 32: ANDELEN SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG SOM VILL VÄXA I KRONOBERGS LÄN OCH RIKET. TREÅRSINTERVALL MELLAN ÅR 2011 OCH 2023. KÄLLA: TILLVÄXTVERKET.

Andelen små och medelstora företag i Kronobergs län som vill växa ökade från 70 procent år 2020 till 73 procent år 2023. Den positiva trenden från år 2020 stärktes ytterligare men utvecklingen var inte lika stark som för riket. Med tillväxtvilja avses här företag som vill växa både genom att öka antalet anställda eller som vill öka omsättningen. Generellt ökar tillväxtviljan med företagets storlek och de branschvisa skillnaderna är relativt stora.

Indikator: Exportintensitet

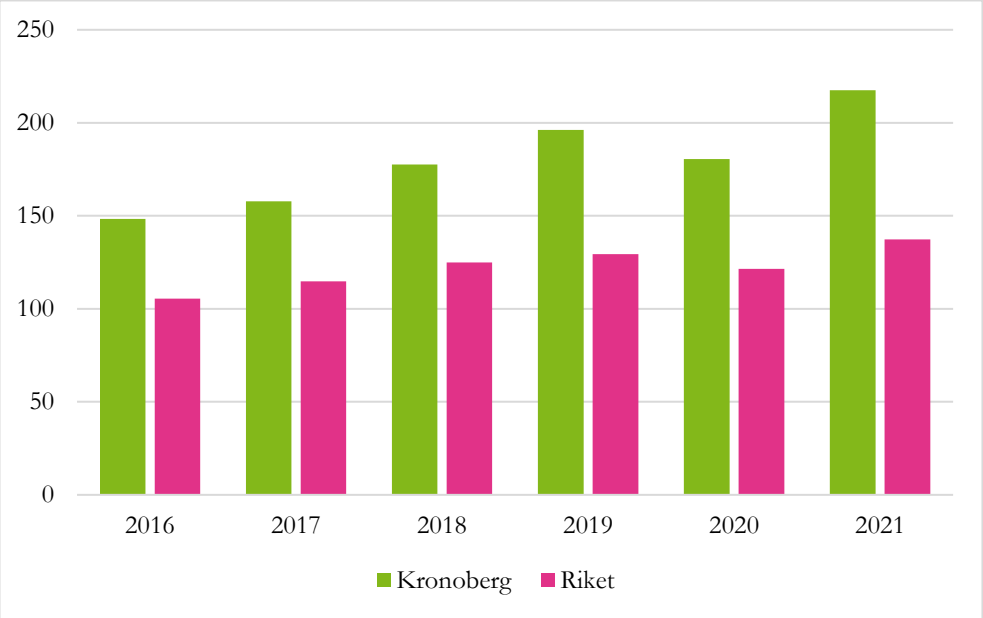

FIGUR 33: VARUEXPORT PER INVÅNARE (TKR) I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2016–2021. KÄLLA: TILLVÄXTVERKET.

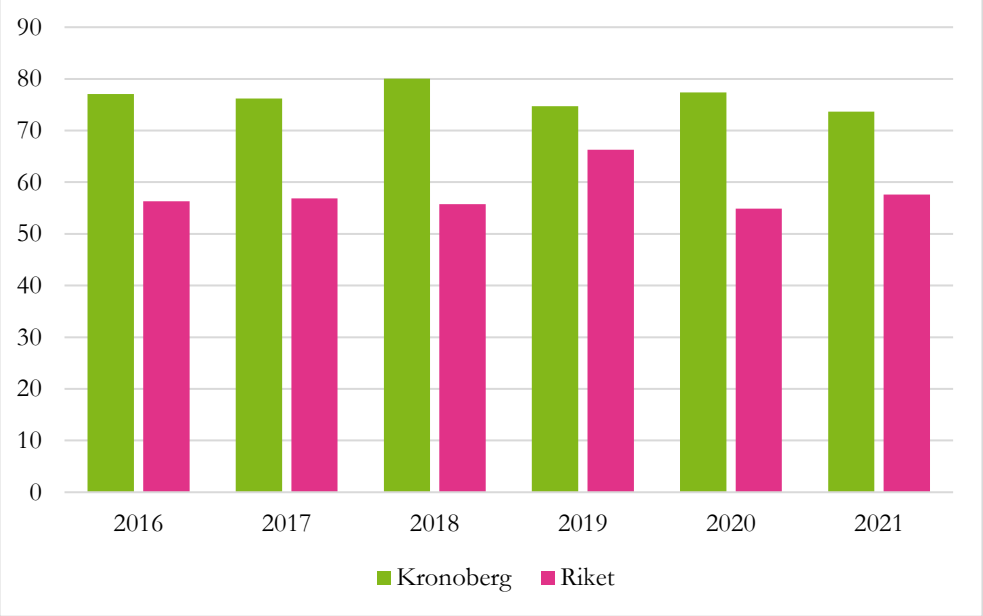

FIGUR 34: TJÄNSTEEXPORT PER INVÅNARE (TKR) I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2016–2021. KÄLLA: TILLVÄXTVERKET.

Exportintensiteten i Kronobergs län är stark både sett till varuexporten och tjänsteexporten, vilket tyder på att länet är internationellt integrerade vad gäller

handel. Varuexporten per invånare i länet överskrider riket med god marginal och utvecklingen är positiv. År 2021 var varuexporten per invånare 217 000kr i Kronoberg vilket är 58 procent mer än riksgenomsnittet samma år. Kronobergs tjänsteexporten är också stark och överskrider även den riket. Utvecklingen i Kronobergs tjänsteexport visar varken en positiv eller negativ trend utan den har varit relativt konstant mellan år 2016 och 2021.

Bedömning av mål

Sedan jämförelseåret 2014 har antalet arbetstillfällen i Kronobergs län haft en stark tillväxt. Målet att den sysselsatta dagbefolkningen ska öka mer i Kronoberg än riksgenomsnittet exkl. storstadsregionerna under strategiperioden ser ut att kunna uppfyllas. Både sett till den historiska utvecklingen men också de preliminära siffrorna för år 2023.

Bedömning av indikatorer

Flera indikatorer har en positiv utveckling även om Kronobergs län inte har ökat i antal nystartade företag per invånare under perioden, men vi närmar oss rikets nivåer. Andelen företagsamma har ökat något och små och medelstora företag som vill växa har ökar stadigt. Internationellt går Kronoberg fortsatt stark med högre varu- och tjänsteexport per invånare än riket.

MÅL 2025: **FÖRBÄTTRAD MATCHNING** – FLER I ARBETE. ÅR 2025 SKA SYSSELSÄTTNINGSGRADEN FÖR KVINNOR OCH MÄN I LÄNET UPPGÅ TILL MINST 80 PROCENT.

Påverkansfaktor: Utbildning och matchning

Indikator: Beveridgekurvan (arbetslöshet kontra vakanser)

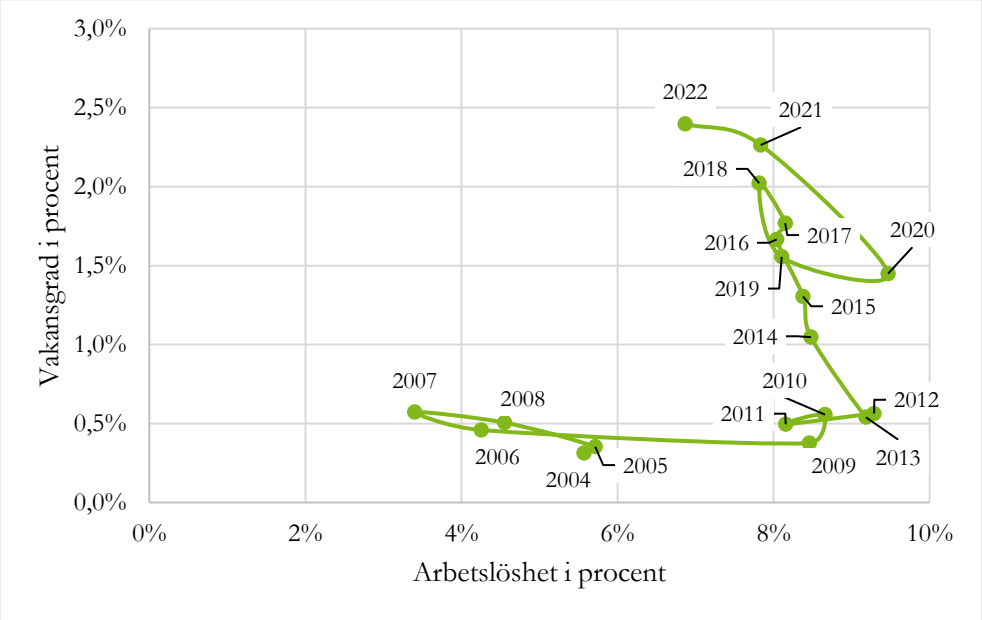

FIGUR 35: BEVERIDGEKURVAN I KRONOBERGS LÄN. RELATIONEN MELLAN VAKANSGRAD OCH ARBETSLÖSHET. ÅR 2004–2022. KÄLLA: SCB OCH ARBETSFÖRMEDLNINGEN MED BEARBETNING AV REIGON KRONOBERG.

Beveridgekurvan relaterar arbetslöshetsgraden i procent med vakansgraden, det vill säga antalet lediga jobb i förhållande till storleken på arbetsmarknaden. Kurvan ger en indikation på hur matchningen fungerar på arbetsmarknaden i Kronobergs län eller mer precist matchningen mellan arbetslösa och lediga jobb. När kurvan vandrar mot det nedre vänstra hörnet tyder detta på att matchningen fungerar bättre då arbetslösheten och vakansgraden är låg eftersom företag enkelt kan hitta rätt kompetens och fylla de lediga platserna. Under senare år har dock kurvan skiftat utåt från origo vilket tyder på att matchningen i länet har försämrats. Efter finanskrisen 2008 steg arbetslösheten markant i länet samtidigt som vakansgraden förblev relativt konstant. Från 2009 ser vi ett nytt mönster där vakansgraden ökar samtidigt som arbetslösheten inte går tillbaka till tidigare nivåer. År 2022 sjönk arbetslösheten något men vakansgraden fortsätter öka. Arbetslösa tycks inte nå fram till de många vakanser som kan uppmätas i länet alternativt att rätt kompetens saknas.

Indikator: Könsfördelning inom utbildningar och på arbetsmarknaden

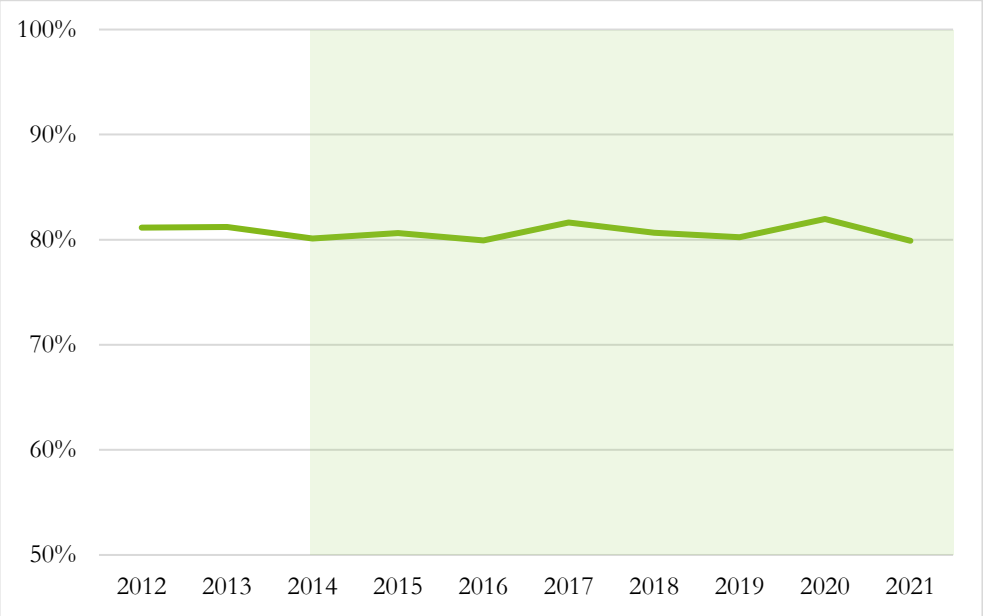

FIGUR 36: ANDEL BRANSCHER SOM HAR EN SNED KÖNSFÖRDELNING I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2012–2021. KÄLLA: SCB MED BEARBETNING AV REGION KRONOBERG.

Arbetsmarknaden i Kronobergs län är könssegregerad vilket också fastställs i den regionala utvecklingsstrategin Gröna Kronoberg 2025. En jämn könsfördelning betyder att minst 40 procent av de anställda är kvinnor och minst 40 procent är män. Under strategiperioden har 80–82 procent av branscherna i länet haft en sned könsfördelning. Vid jämförelsen mellan år 2014 och 2021 har det inte skett någon utveckling.

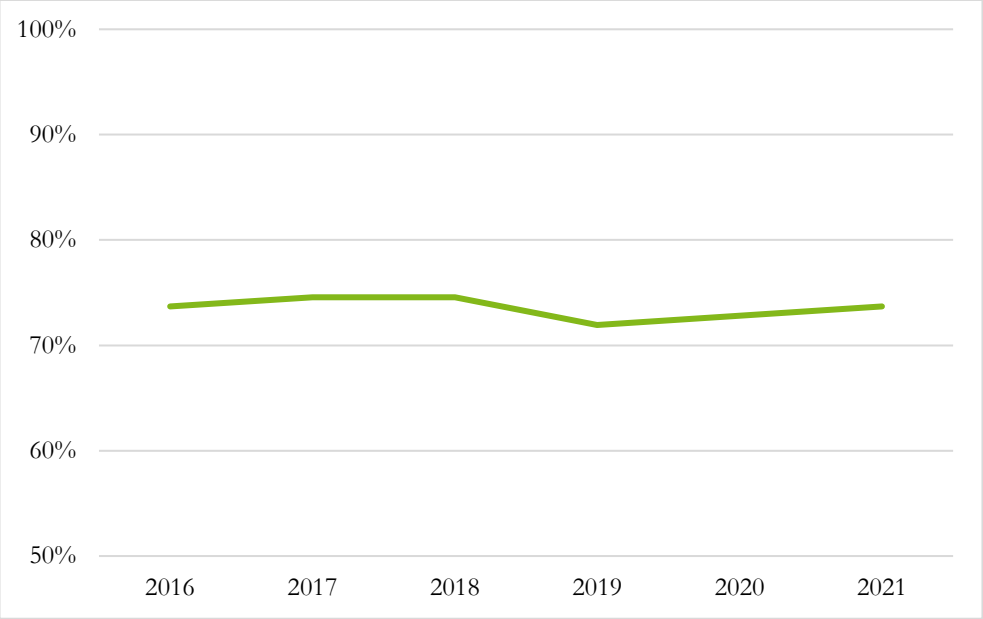

FIGUR 37: ANDEL UTBILDNINGSINRIKTNINGAR SOM HAR EN SNED KÖNSFÖRDELNING I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2016–2021. KÄLLA: SCB MED BEARBETNING AV REGION KRONOBERG.

År 2021 var det 74 procent av utbildningsinriktningarna i Kronobergs län som hade en sned könsfördelning. Det betyder att det antingen var färre än 40 procent män eller kvinnor som deltog i utbildningen. Mellan år 2016 och 2021 ligger andelen utbildningsinriktningar som har en sned könsfördelning på en relativt konstant nivå.

Indikator: Arbetskraftens storlek

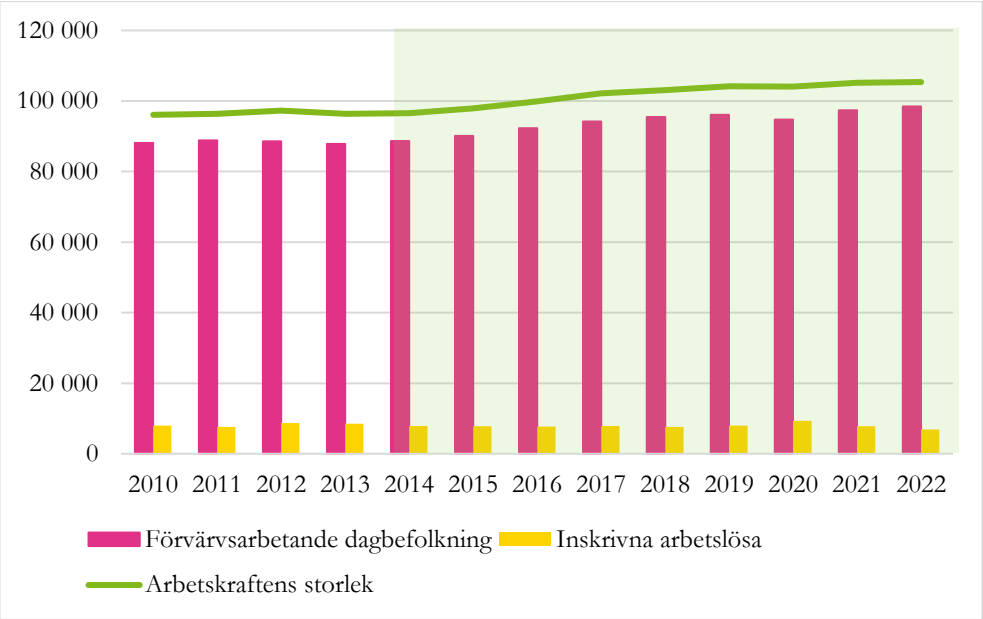

FIGUR 38: ARBETSKRAFTEN I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2010–2022. KÄLLA: SCB OCH ARBETSFÖRMEDLINGEN.

Arbetskraften omfattar personer som antingen är sysselsatta eller arbetslösa. Personer som inte ingår i arbetskraften är bland annat personer som är heltidsstuderande, pensionärer, värnpliktiga eller långvarigt sjuka. I Kronobergs län har arbetskraften ökat relativt kraftigt under strategiperioden. Utvecklingen

har drivits av en stark regional arbetsmarknad där den förvärvsarbetande dagbefolkningen har haft en uppåtgående trend. Antalet arbetslösa har minskat under strategiperioden och år 2022 var antalet arbetslösa 6 928 stycken. Här finns en outnyttjad arbetskraftspotential som kan vara av betydande värde inför de kommande utmaningar, såsom en åldrande befolkning och en ökad försörjningsbörda i Kronobergs län.

Indikator: Arbetsmarknadsregionernas storlek

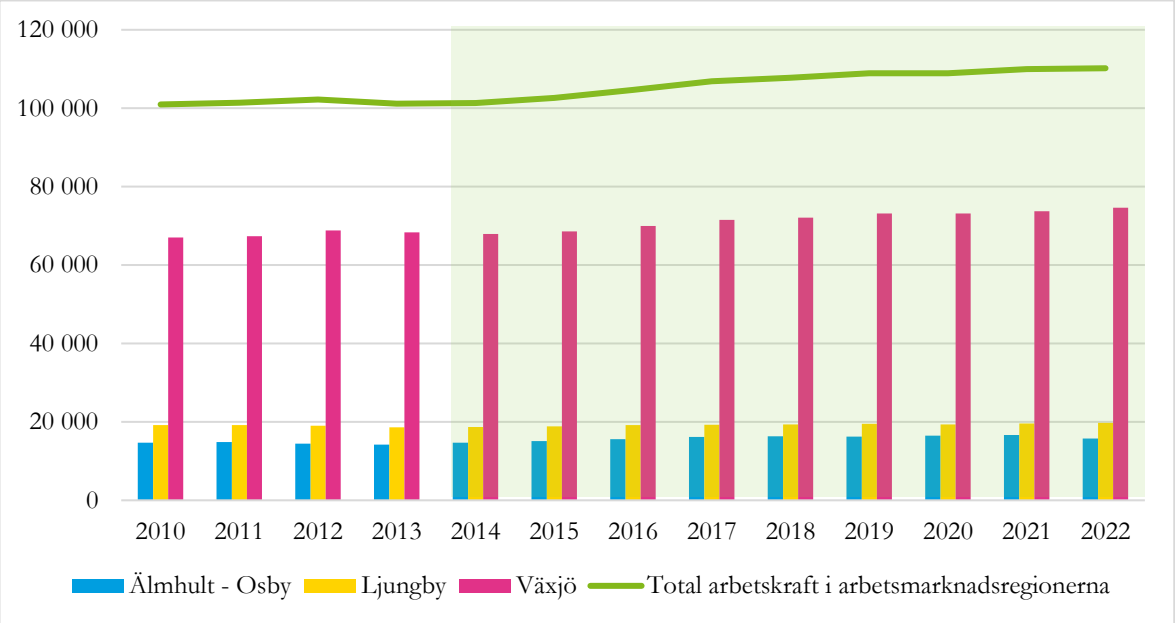

FIGUR 39: ARBETSMARKNADSREGIONERNAS STORLEK SETT TILL ANTALET ANSTÄLLDA. ÅR 2010–2022. KÄLLA: SCB OCH ARBETSFÖRMEDLINGEN.

Kronobergs län har tre lokala FA-regioner (funktionella analysregioner). Växjö är den i särklass största medan Älmhult – Osby och Ljungby är relativt jämnstora. Det är framför allt Växjö FA-region som bidragit till den ökade totala arbetskraften. Regionförstoring kan vara ett sätt för mindre regioner att åtnjuta fördelarna av en större arbetsmarknad. Att lokala arbetsmarknadsregioner växer samman kan leda till bättre matchning mellan arbetstagare och företag. Rätt kompetens på rätt arbetsplats kan i sin tur leda till högre produktivitet och ökad konkurrenskraft.

Indikator: Tillgång till gymnasial- och eftergymnasial kompetens

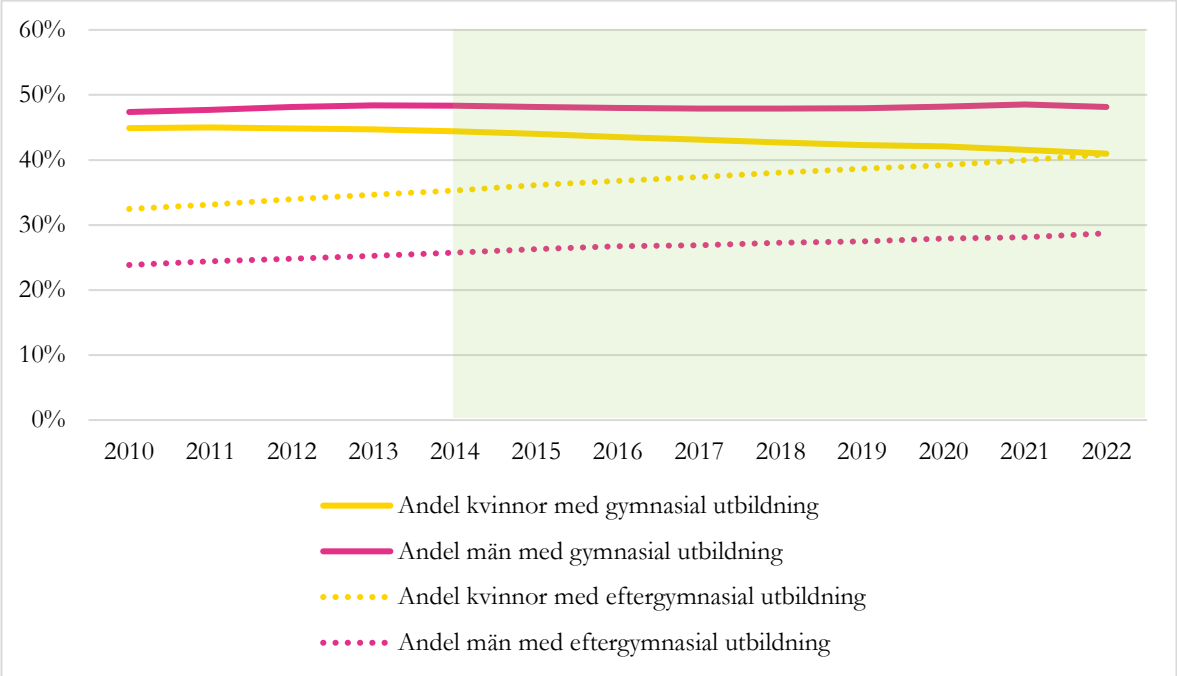

FIGUR 40: ANDER KVINNOR OCH MÄN MED GYMNASIAL- ELLER EFTERGYMNASIAL UTBILDNING I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2010–2022. KÄLLA: SCB.

Tillgången till personer (16–74 år) med gymnasial- eller eftergymnasial kompetens har ökat i Kronobergs län. Statistiken baseras på personers högst avslutade utbildning. Det betyder att när en person studerar vidare och avslutar en eftergymnasial utbildning inkluderas inte den personen i statistiken för personer med gymnasial utbildning. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning har ökat med 8 procentenheter mellan år 2010 och 2022 medan männen hade en positiv utveckling på 5 procentenheter under samma tidsperiod. Utifrån det kan vi konstatera att könsskillnaderna har ökat. Kvinnor har i större utsträckning högre utbildningsnivå i jämförelse med män.

Bedömning av mål

Sysselsättningsgraden i Kronobergs län år 2022 var högre jämfört med början av strategiperioden. Det var fler i arbete och vi ser samma utveckling för både kvinnor och män. Både den positiva utvecklingen år 2021–2022 och den preliminära sysselsättningsgraden för år 2023 tyder på att Kronoberg kommer nå målet om att sysselsättningsgraden för kvinnor och män ska uppgå till minst 80 procent år 2025.

Bedömning av indikatorer

Även om målet bedöms kunna uppnås under strategiperioden visar dock en del indikatorer på att matchningen inte fungerar som den ska, tex när vi kollar på relationen mellan vakansgrad och arbetslösheten. Både arbetsmarknaden och utbildningar är fortsatt väldigt könssegregerade. Arbetskraften i Kronoberg ökar stadigt och här finns en outnyttjad arbetskraftspotential. Sett till arbetsmarknadsregioner är det Växjö som driver ökningen av total arbetskraft i länet. Tillgången till personer som har gymnasial eller högre utbildning i länet

har ökat, men könsskillnaderna har ökat och kvinnor har i större utsträckning högre utbildningsnivå än män.

MÅL 2025: **ETT ÖKAT HUMANKAPITAL.** DEN SJÄLVSKATTADE HÄLSAN FÖR KVINNOR OCH MÄN, FLICKOR OCH POJKAR SKA FÖRBÄTTRAS OCH KÖNSSKILLNADERNA MINSKA.

För vidare information om barn- och ungas hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län hänvisas till den folkhälsoundersökning av barn och unga som genomfördes hösten 2021, Hälsoläget i Kronoberg.

Påverkansfaktor: Hälsa och levnadsvanor

Indikator: Behörighet till gymnasiet

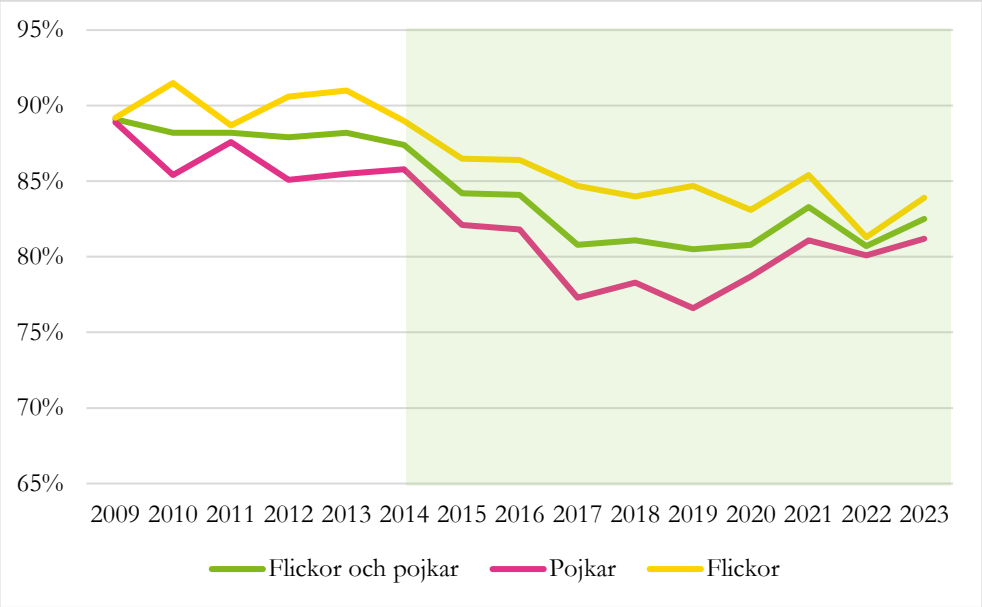

FIGUR 41: ANDELEN GYMNASIEBEHÖRIGA FLICKOR OCH POJKAR I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2009–2023. KÄLLA: SCB.

Det är en oroväckande utveckling för Kronobergs län att andelen gymnasiebehöriga flickor och pojkar kraftigt minskar. År 2023 ökade dock andelen till 81 procent för pojkar och 84 procent för flickor men om det är en vändpunkt är svårt att säga. I jämförelse med våra grannlän, Jönköpings län, Kalmars län, Skåne län och Hallands län låg vi flera procentenheter lägre i den totala andelen gymnasiebehöriga.

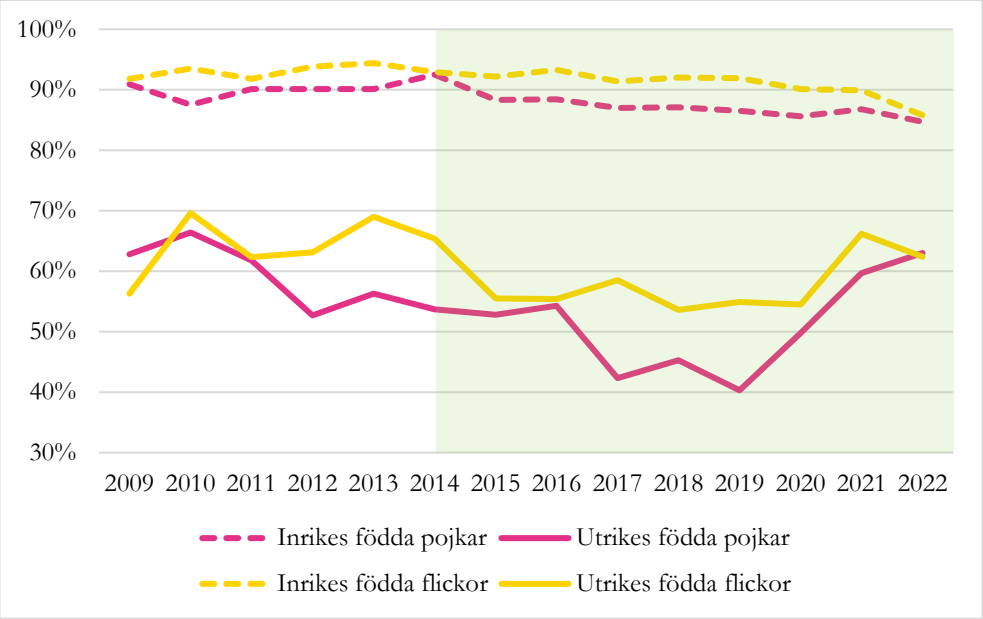

FIGUR 42: ANDELEN GYMNASIEBEHÖRIGA INRIKES OCH UTRIKES FÖDDA FLICKOR OCH POJKAR I KRONOBERGS LÄN. ÅR 2009–2022. KÄLLA: SCB.

Det finns stora skillnader i gymnasiebehörighet mellan utrikes- och inrikes födda flickor och pojkar. Skillnaden mellan utrikes- och inrikes födda flickor var 23 procentenheter år 2022 och det är ungefär lika stor skillnad mellan utrikes- och inrikes födda pojkar. Utvecklingen bland utrikes födda pojkar är glädjande då vi ser en kraftig ökning av andelen gymnasiebehöriga de senaste åren. År 2019 var det endast 40 procent av de utrikes födda pojkarna som var behöriga och år 2022 var det 63 procent. I jämförelse med strategiperiodens början var det år 2022 en lägre andel utrikes födda flickor som var behöriga till gymnasiet. År 2023 var det 88 procent av de inrikes födda eleverna och 65 procent av de utrikes födda eleverna som hade gymnasiebehörighet. Det finns ännu ingen tillgänglig statistik som ger möjlighet att dela upp andelarna på flickor och pojkar för det året.

Indikator: Barn i ekonomiskt utsatta hushåll

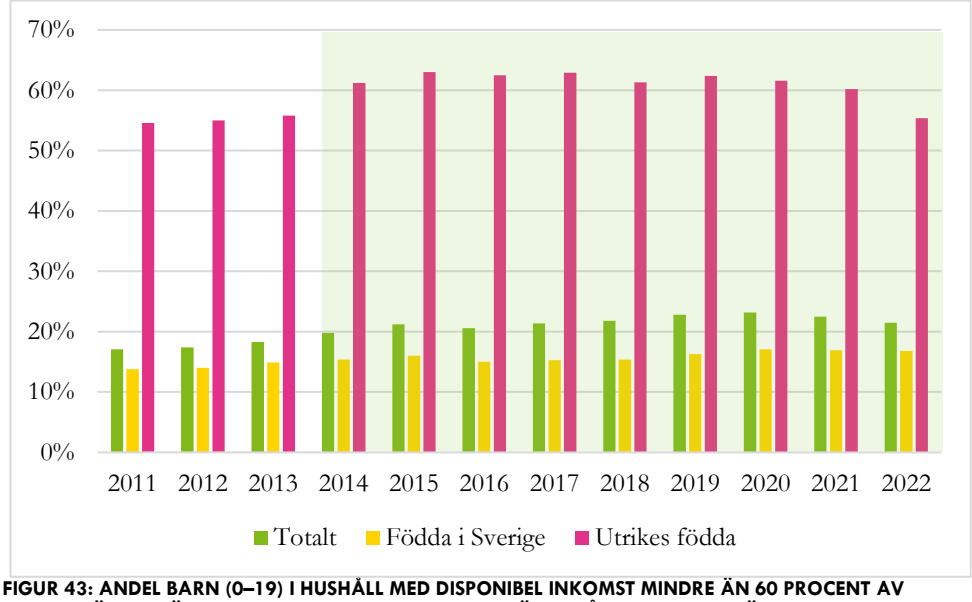

FIGUR 43: ANDEL BARN (0–19) I HUSHÅLL MED DISPONIBEL INKOMST MINDRE ÄN 60 PROCENT AV MEDIANVÄRDET FÖR RIKET PER UTRIKES OCH INRIKES FÖDDA. ÅR 2011–2022. KÄLLA: SCB.

Hushåll med låg ekonomisk standard avses personer som lever i ett hushåll som har en disponibel inkomst som är mindre än 60 procent av medianvärdet för riket. Tar man hänsyn till födelseland framkommer en stor skillnad mellan inrikes- och utrikes födda barn. Bland utrikes födda barn har andelen som lever i ekonomiskt utsatta hushåll pendlat under strategiperioden men sedan år 2019 är det en avtagande trend vilket är positivt. År 2022 bodde 55 procent av utrikes födda barn i ekonomiskt utsatta hushåll. Andelen för samtliga barn var samma år 22 procent och har ökat med två procentenheter jämfört med år 2014. Även fast andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll har minskat för utrikes födda så ökar den totala andelen på grund av att andelen inrikes födda har ökat och den gruppen är större till antal.

Indikator: Någon att dela känslor och anförtro sig åt (sociala relationer)

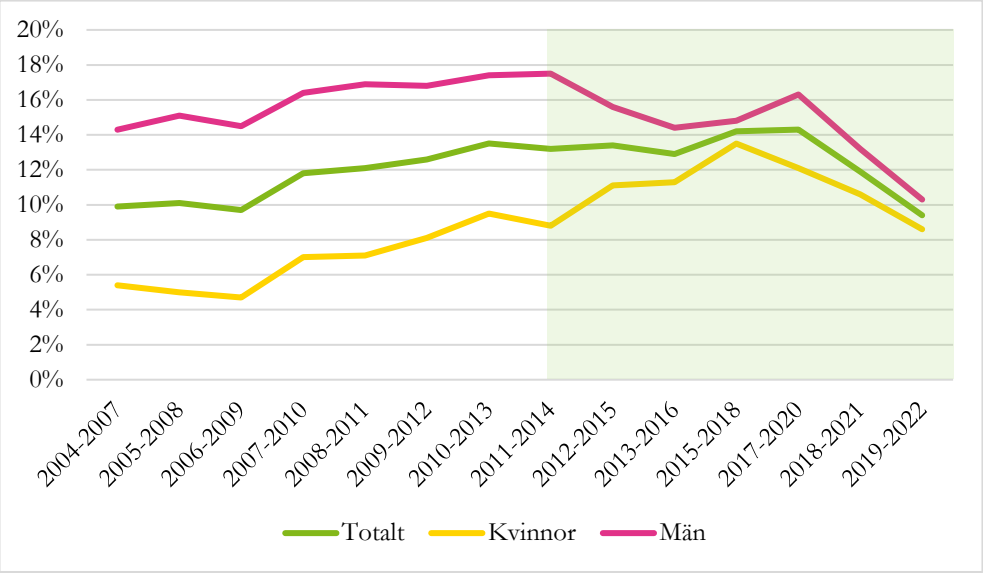

FIGUR 44: ANDEL KVINNOR OCH MÄN SOM SAKNAR EMOTIONELLT STÖD I KRONOBERGS LÄN. SJÄLVRAPPORTERADE VÄRDEN. FLERÅRSMEDELVÄRDE ÅR 2004–2022. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

Den totala andelen personer i Kronobergs län som saknar emotionellt stöd har minskat under strategiperioden. Historiskt sett har det varit stora könsskillnader mellan kvinnor och män men under de senaste åren har könsskillnaderna blivit betydligt mindre. Det beror framförallt på att andelen män som saknar emotionellt stöd har minskat sedan perioden 2011–2014 vilket är positivt. Vid jämförelse av strategiperiodens början och flerårsmedelvärdet för 2019–2022 ligger dock andelen kvinnor som saknar emotionellt stöd på samma nivå.

Indikator: Nedsatt psykiskt välbefinnande

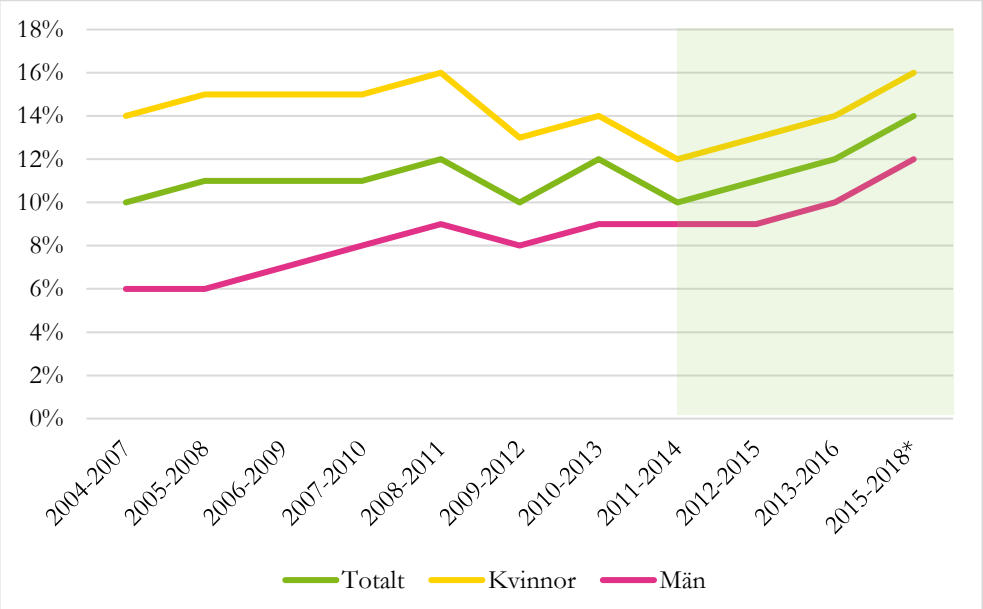

FIGUR 45: ANDEL KVINNOR OCH MÄN MED NEDSATT PSYKISKT VÄLBEFINNANDE I KRONOBERGS LÄN. SJÄLVRAPPORTERADE VÄRDEN. FLERÅRSMEDELVÄRDE ÅR 2004–2018. *EFTER 2018 UPPDATERAS INTE MÅTTET. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

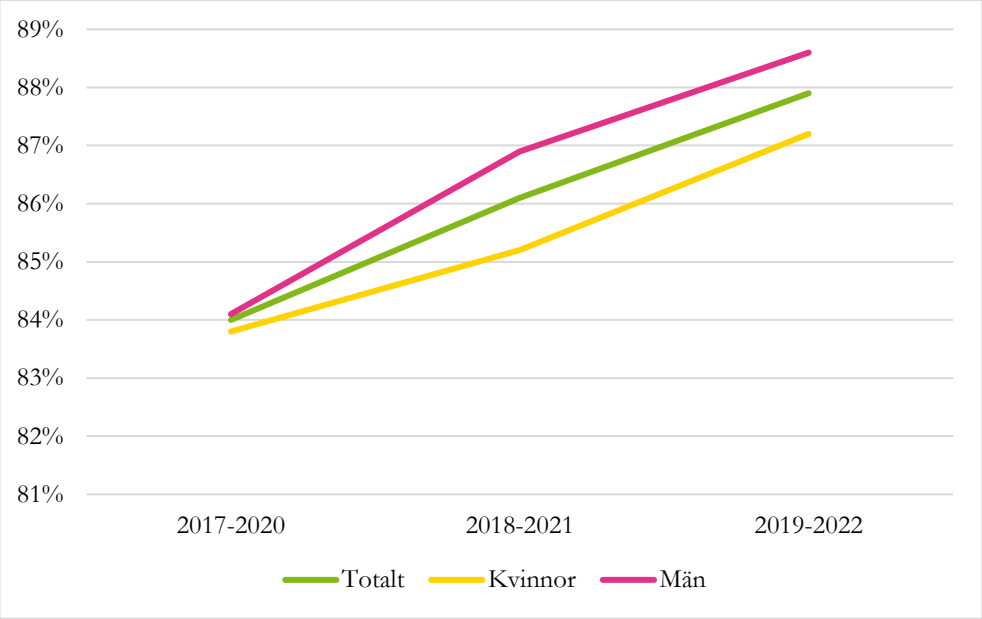

FIGUR 46: ANDEL KVINNOR OCH MÄN MED GOTT PSYKISKT VÄLBEFINNANDE I KRONOBERGS LÄN. SJÄLVRAPPORTERADE VÄRDEN. FLERÅRSMEDELVÄRDE ÅR 2017–2022. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

När det kommer till självrapporterad nedsatt psykiskt välbefinnande finns det en könsskillnad där kvinnor tenderar att rapportera detta i högre utsträckning än män. Flerårsmedelvärdena från 2011–2014 till 2015–2018 visar en ökad andel personer som upplever nedsatt psykiskt välbefinnande. Efter år 2018 uppdateras inte måttet nedsatt psykiskt välbefinnande eftersom frågorna inte längre är inkluderade i den nationella folkhälsoenkäten *Hälsa på lika villkor*. Indikatorn kan däremot indirekt följas upp eftersom självrapporterad nedsatt psykiskt välbefinnande ersattes av gott psykiskt välbefinnande i enkäten. Även i detta mått finns det en könsskillnad där män i högre utsträckning upplever ett gott psykiskt välbefinnande. En högre andel personer upplever ett gott psykiskt välbefinnande i Kronoberg och det indikerar på en minskad andel personer som upplever ett nedsatt psykiskt välbefinnande. Den ökade utvecklingen i figur 46 borde därför ha resulterat i en nedåtgående trend i figur 45.

Indikator: Matvanor

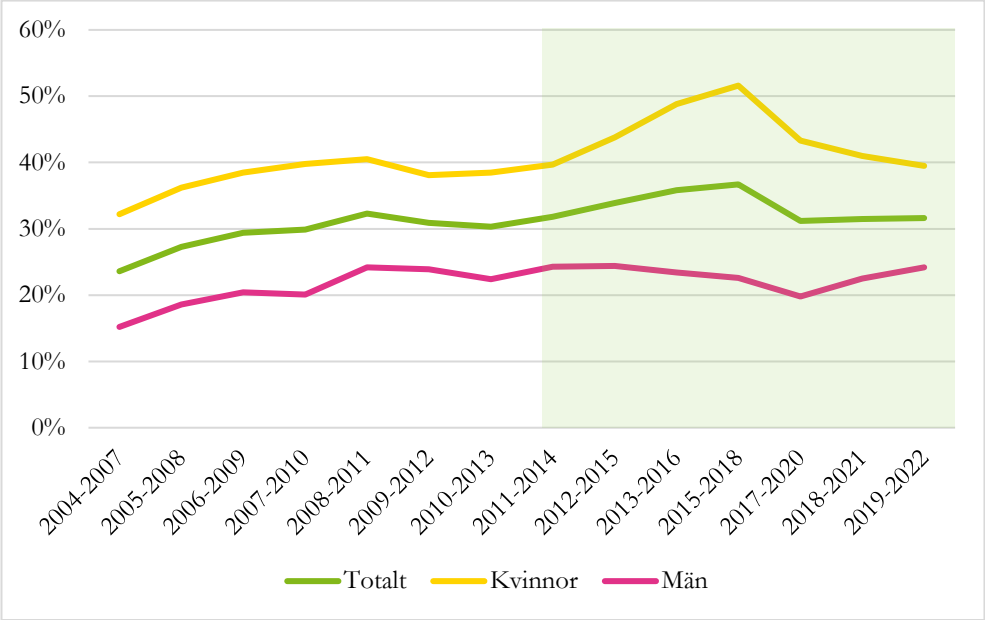

FIGUR 47: ANDEL KVINNOR OCH MÄN SOM ÄTER GRÖNSAKER OCH/ELLER ROTFRUKTER MINST TVÅ GÅNGER DAGLIGEN I KRONOBERGS LÄN. SJÄLVRAPPORTERADE VÄRDEN. FLERÅRSMEDELVÄRDE ÅR 2004–2022. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

Matvanorna i Kronobergs län skiljer sig mellan kvinnor och män när det kommer till att äta grönsaker och rotfrukter. Kvinnor anger i högre utsträckning att de äter grönsaker och rotfrukter minst två gånger per dag. Flerårsmedelvärdet för perioden 2018–2022 visar att drygt 3 av 10 personer i Kronoberg äter grönsaker och rotfrukter minst två gånger per dag. Jämfört med perioden 2011–2014 ser vi ingen utveckling under strategiperioden.

Indikator: Stillasittande

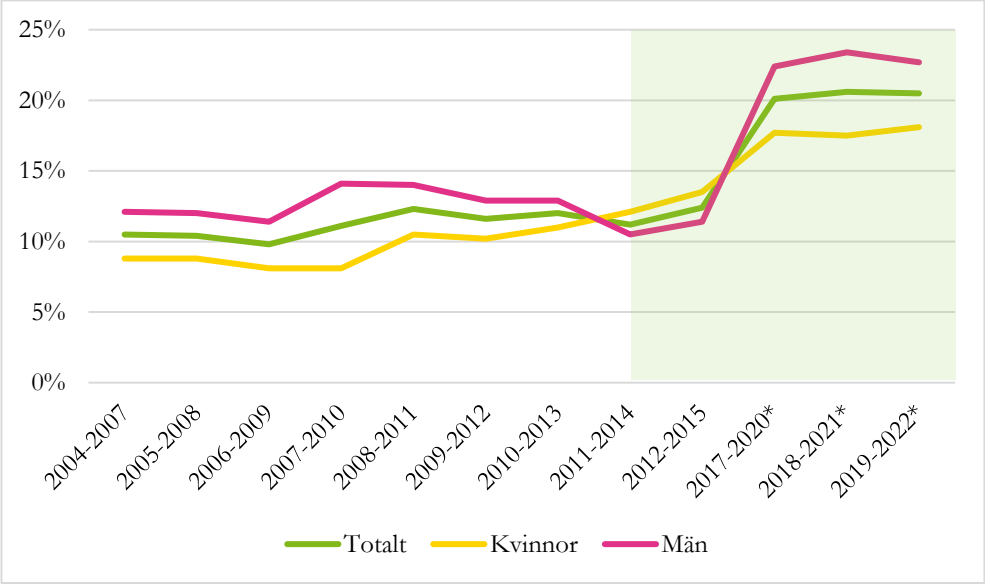

FIGUR 48: ANDEL KVINNOR OCH MÄN MED EN STILLASITTANDE FRITID I KRONOBERGS LÄN. *ANDEL KVINNOR OCH MÄN SOM SITTER MINST 10 TIMMAR PER DYGN I KRONOBERGS LÄN. SJÄLVRAPPORTERADE VÄRDEN. FLERÅRSMEDELVÄRDE ÅR 2004–2022. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

Indikatorn stillasittande definieras under perioden 2004 till 2015 utifrån andelen invånare som anser sig ha en stillasittande fritid. Vi ser en relativt oförändrad trend gällande stillasittande i Kronobergs län under perioden fram till år 2015 med en andel på drygt 10 procent. År 2017 preciserade Folkhälsomyndigheten frågan och frågade hur många timmar per dygn enkätdeltagaren var stillasittande. Andelarna från och med 2017 avser därmed andelen som sitter minst 10 timmar per dygn. Efter att frågan reviderades ser vi en kraftig ökning bland andelen personer som anses vara stillasittande. I genomsnitt skattade drygt 2 av 10 personer i Kronoberg att de sitter minst 10 timmar per dygn. Enligt det nya måttet var stillasittande mer vanligt bland män jämfört med kvinnor och andelarna var relativt konstanta mellan 2017–2022.

Indikator: Fysisk aktivitet

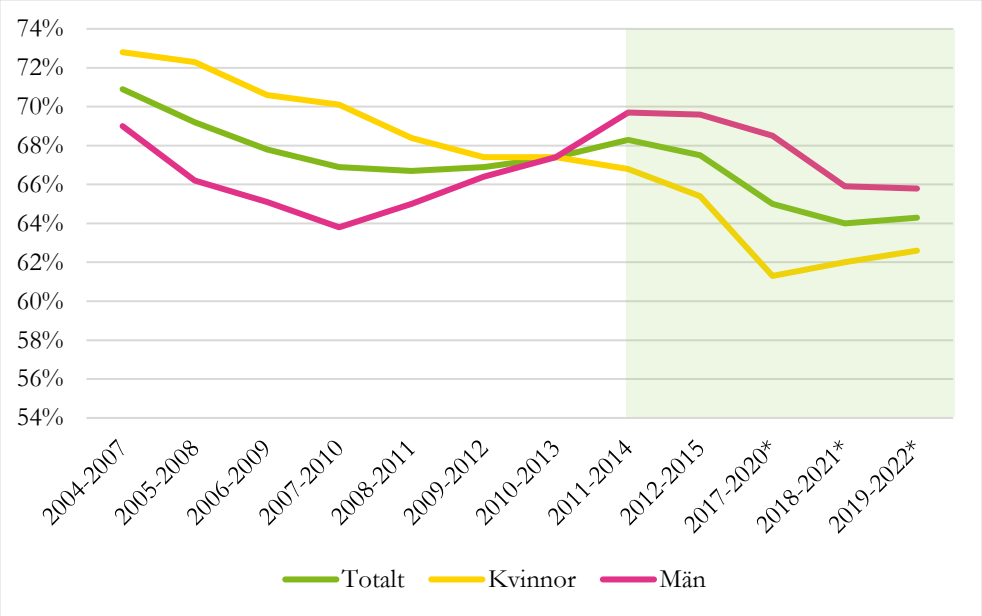

FIGUR 49: ANDEL KVINNOR OCH MÄN SOM ÄR AKTIVA MINST 30 MINUTER PER DAG I KRONOBERGS LÄN. *ANDEL KVINNOR OCH MÄN SOM ÄR AKTIVA MINST 150 MINUTER PER VECKA I KRONOBERGS LÄN. SJÄLVRAPPORTERADE VÄRDEN. FLERÅRSMEDELVÄRDE ÅR 2004–2022. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

Under perioden 2004 till 2015 definierades indikatorn fysisk aktivitet till andelen personer som är aktiva minst 30 minuter per dag. År 2017 reviderade Folkhälsomyndigheten frågan och enkätdeltagarna skulle istället svara på om de är aktiva minst 150 minuter per vecka. En person som är aktiv minst 30 minuter per dag skulle även ha uppnått det reviderade måttet. En större andel kvinnor i jämförelse med män svarade att de var aktiva minst 30 minuter per dag fram till perioden 2010–2013. Därefter har det varit en större andel män som varit fysiskt aktiva. Vi ser en avtagande trend bland befolkningen under strategiperioden. I snitt under perioden 2019–2022 var 66 procent män och 63 procent kvinnor aktiva minst 150 minuter i veckan.

Bedömning av mål

Utvecklingen av den vuxna befolkningens självskattade hälsa har totalt sett förbättrats under strategiperioden och könsskillnaden har minskat. Trenden

bland barn- och unga går i fel riktning eftersom den självskattade hälsan har försämrats bland alla årskurser. Det är därmed osäkert om trenden kan vändas och att målet om en förbättrad självskattad hälsa kommer uppfylls för samtliga grupper år 2025.

Bedömning av indikatorer

Bland indikatorerna kopplat till detta mål finns det både positiva och negativa trender. Behörigheten till gymnasiet har minskat under strategiperioden och andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll har ökat. Färre män känner att de saknar emotionellt stöd så könsskillnaderna har minskat, men det pga. att kvinnor ligger kvar på samma nivåer som i indelningen av strategiperioden. Utifrån svaren i nationella folkhälsoenkäten ökar de vuxnas psykiska välbefinnande. Det finns fortsatt könsskillnader för vuxna gällande ätande att grönsaker dagligen, stillasittande och fysisk aktivitet.

MÅL 2025: **PÅ VÄG MOT ETT PLUSENERGILÄN.** MINST 80 PROCENT AV DEN TOTALA ENERGIANVÄNDNINGEN I KRONOBERGS LÄN KOMMER ÅR 2025 FRÅN FÖRNYBARA KÄLLOR.

Påverkansfaktor: Energi

Indikator: BRP/Energikonsumtion

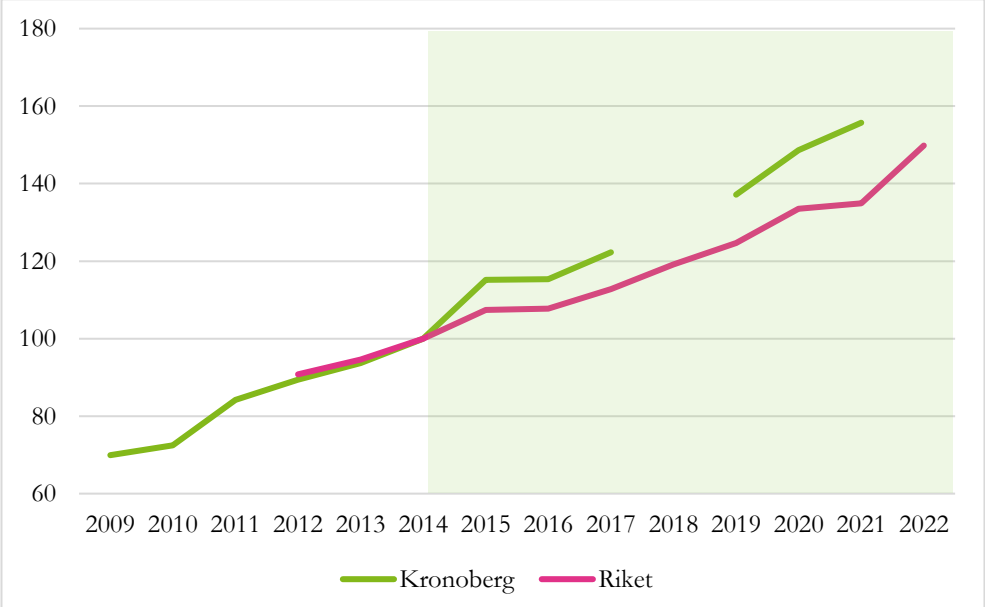

FIGUR 50: BRUTTOREGIONALPRODUKT DIVIDERAT MED ENERGIKONSUMPTION I KRONOBERGS LÄN OCH RIKET. INDEX 100 = ÅR 2014. ÅR 2009–2022. KÄLLA: SCB.

Ett sätt att mäta effektivitet av energianvändning är att relatera bruttoregionprodukten (BRP) med konsumtionen av energi. Det ger ett mått på hur mycket energi som behövs till produktionen i Kronobergs län. BRP har ökat i länet under strategiperioden medan energianvändningen har gått ner. Det visar på en stark effektivisering i energianvändningen. Riket uppvisar också en ökad energieffektivitet men inte i samma utsträckning som Kronoberg. Energikonsumtionen för Kronobergs län är sekretessbelagd år 2018, 2019 och

2022 vilket resulterat i att effektiviteten av energianvändningen inte kan presenteras de åren.

Indikator: Produktionen av förnybar energi

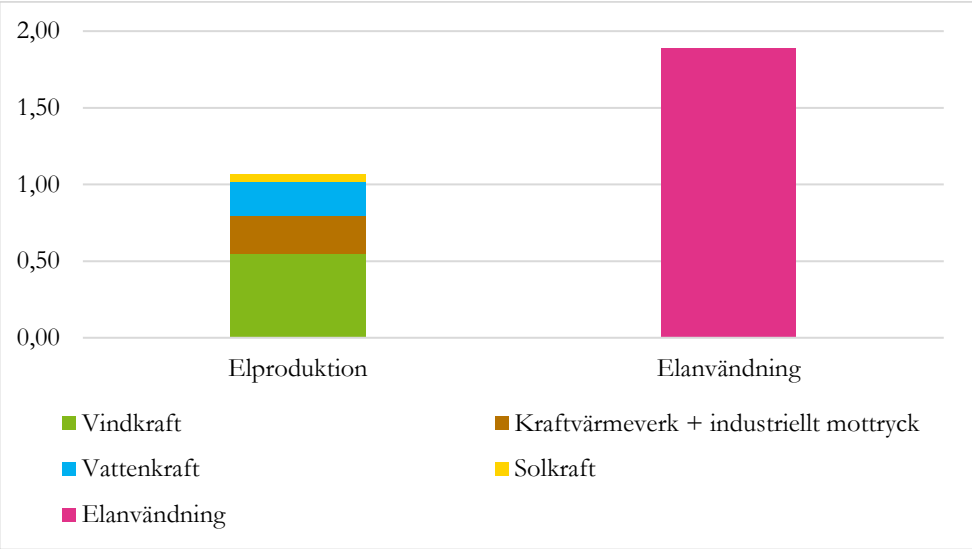

FIGUR 51: ELPRODUKTION OCH ELANVÄNDNING I KRONOBERGS LÄN (TWh) ÅR 2022. KÄLLA: SCB.

Elproduktionen från sol-, vind- och vattenkraft samt kraftvärmeverk och industriellt mottryck uppgick till drygt 1TW år 2022 medan den totala elanvändningen i Kronobergs län uppgick till nästan 1,9TW.[4] Totalt producerade länets vindkraft 0,55TW under år 2022 och stod för hälften av den totala elproduktionen. Det är en markant ökning från tidigare år. Enligt prognosen för år 2024[5] kommer vindkraften i Kronobergs län uppgå till 1,7TW. Det skulle kunna resultera i att Kronoberg blir självförsörjande sett till elanvändningen förutsatt att elanvändningen inte stiger.

Bedömning av mål

Utifrån den långsamma ökningen av förnybara källor och den långsamma minskningen av icke förnybara källor bedöms det som osannolikt att Kronoberg kommer att uppnå plusenergimålet år 2025. Även om utvecklingen under år 2022 och den pågående utbyggnationen av vindkraftverk är något utöver vad vi har sett tidigare under strategiperioden förväntas det inte räcka.

Bedömning av indikatorer

Trots att just själva målet inte kommer nås under strategiperioden visar indikatorerna på positiv utveckling inom energiområdet. Kronoberg har en stark effektivisering i energianvändning sett till BRP/Energikonsumtion och den förnybara elproduktionen ökar.

---

[4] Kraftvärmeverk är inräknad i produktionen av förnybar energi för att 97 procent av bränslet som används vid produktionen är förnybar.
[5] Prognos från *Energikontor Syd AB. Datum 240315.*